

felvonása sok tapsot kapott, s szerzőt is hitták, kitől mi e téren idővel jobbat remélünk.
 Hétfő, dec. 15. „A kísértet.“ Színmű 5 felv. Irta Feuille O. Fordította Radnótfáy S.
 Kedd, dec. 16. „Kunok.“ Opera 4 felv. Zenéjét írta Császár.
 Szerda, dec. 17. „A jó barátok.“ Színmű 4 felv. Irta Sardou, fordította Szerdahelyi K.
 Csütörtök, dec. 18. „Az első ősz hajszál.“ Vigj. 1 felv. Francziából ford. Radnótfáy S. Ezt követi: „Fortunio dala.“ Operette 1 felv. Offenbachtól.

Budai népszínház.

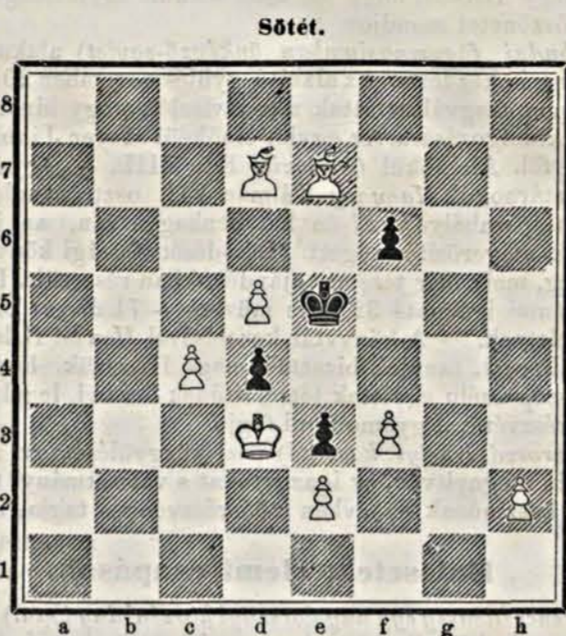
Dec. 12. „Huszárcsiny“ Népszínmű 3 felv. Irta Vahot Imre.
 Dec. 13. „Szinházi bohóság“ Énekes bohózat 3 felv. Irta Morlaender, zenéjét Stolcz. Ford. Zádor Z. — *Simonyinak* Torzsay kitűnő szerepe. Az éles színezés, melylyel szerepe minden részletét festi, elismerést, méltányt érdemelt, s a közönség tetszését is nagymértékben megnyerte. *Szilágyit* e darab bohóságaira feszesnek találtuk.
 Dec. 14. „Az üldözött“ Népszínmű 3 felv. Benkőtől. Zenéjét írta Doppler Károly.
 Dec. 15. „Az üldözött.“ Népszínmű 3 felvon. Benkőtől. Zenéjét írta Doppler Károly.
 Dec. 16. „Doctor Pipitér és szolgálja Rétipip.“ Bohózat 3 felv., ford. Beliczay S.
 Dec. 17. „Házassági három parancs.“ Vigjáték 3 felv., Irta Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi. Molnárnak Dörgei szerepe, épen mert nagyon sokat akart, ezuttal kevésbé sikerült; sok jelenetében a mesterkéltéggel nagyon kirívó volt. Victoriát *Szépne* azon szeretetreméltósággal adta, minőt tőle már megszoktunk. Bényei, Viola könnyed, finom szerepében sokszor nagyon darabosnak tűnt elő.
 Dec. 18. „A vén huszár, vagy párhaj sötétben.“ Vigj. 3 felv., ford. Benkő K. A czimszerepben Pártényi remekelt.

Szerkesztői mondanivaló.

6312. Pest. R. A saját „felhívásunk“ egyes kivágott s összeragasztott szavaiból egybeállított elmés jubiláris rigmust nagy örömmel olvastuk, s számolunk a benne tett ígéretre. Szíves köszönetünket s barátságunkat! A hat ezüst hatost becses emléken tartandjuk. Kívánunk érte ezer annyit.
 6313. Sem aranyom, sem ezüstöm nincs nekem. Annál inkább megbecsüljük az érdekes adományt, a 160 éves nagybecsű ép oklevelet, melyet emlékvénnyel ünnepére nekünk szánt ön. Fogadjon szíves köszönetünket a legyen meggyőződve, hogy csak tudományos kezébe teendjük le.
 6314. A magyar paraszt védelmére. Az ég szerelmére, ne berzenkedjenek önk is oly nagyon egy beszéd miatt, melynek végződjé igen tisztességes és becsületes: a javítani akarás hibáinkon, helyzetünkön. Az a túlságos ingerlékenység s érzékenység nem egészséges állapot — el kell tűrni a komoly szót, ha nincs is megczukrova. Nagyobb dolgokat is hallottunk már, több is veszett Buda alatt — s hálstennek, élünk s élni fogunk. Hanem a cikk végső felsóhajtását mégis ideírjuk:
 Hejh ha nekünk is valami paraszt Lloydunk, vagy valami „finomító magyar egy-letünk“ volna Pesten — bezzeg azonnal felzudultunk volna mi is, s bejárta volna a mi ügyünk is a magyar és német hírlapirodalmat a Pesti Naplótól egész a Vezérig! De így! — Mondjuk, ne zugolódjanak, nem forgatja ki ezen esemény sarkai-ból a világot.
 6315. M.-Sziget. Sz. L. Hajlandók vagyunk mi minden szépre és jóra — de uram, a mi sok, az még a jóból is megárt. Ily terjedelmű polemiái cikkek, melynek tulajdon-része most már csak az illető körökben birna érdekel, kurtára szabott hetilapban a lehetetlenségek közé tartozik. Az egyszeri szóváltás megtörtént; a mi még hátra van, az ott a helyszínen volna elintézendő. Kérjük, muljék el tőlünk e pohár!
 6316. Nagy-Zellő. F. M. Köszönet a felszólalásért. Múlt számunkban már el van intézve a tárgy.
 6317. Alsó-Mislye. K. F. Sajnáljuk, hogy nem hamarabb vettük a felvilágosító sorokat; most már kapuzás után érkeztek.
 6318. Uj-Pest. Sz. V. Ha a küldemény a hirdetések közé van szánva, sziveskedjék aziránt a kiadó-hivatalt értesíteni. Mi a „biztos szer“ dolgában teljesen dr. Sikorral szavazunk. (Lásd lapunk jövő számát.)
 6319. Buda. E. Za. Az életrajzot s ismertetést olvasnunk kellene, hogy határozot-tan hozzá szólhassunk.
 6320. Csongrád. Cs. R. A cikkeket ön megbizottjának átadtuk.
 9321. Gyula. R. J. Válaszunkat most már sejtnei fogja ön. A dolog rendben van.
 — Az a kápolna még a múlt nyáron jelent meg lapunkban.
 6322. Agárd. K—ly. Köszönet a megemlékezésért. A kép munkában van s a jövő év első számai valamelyikében jelenendik meg.
 6323. Munkács. Megérkezett. De mikép írhatta ön le költeményben kétszer is e szót „tárogató“ a szép „tárogató“ helyett. Veség ható — ez a tárgy.
 6324. A madárhoz. Csinos, csendes kis vers. Sokkal jobb az előbbinél, mely tivornya után készült. Ergo — ne igyék ön.
 6325. Vágyaim. A szép tárgy költői melegség és emelkedettség nélkül, prózai nyelven van elmondva.
 6326. Az új évhez. Nagyon emlékeztet egy lapunkban már megjelent hason című verszetre.
 6327. Sárospatak. S. J. E hó végével, vagy a jövő elején indulhat csak küldemé-nyünk. Az új vállalatra kérjük szíves közreműködését.
 6328. Téli kép. A választott alakot nem tartjuk elég szerencsésnek s a compositio kissé homályos De a haladás félremerhetlen. Csak előre!
 6329. Kérdések én — s te nem felelsz? Hogy felelhette, mikor azzal ijeszti ön, „Szemem szikrázó tüzevel Lövelek majd rád sugarat!“
 6330. Berettye. L. Az első cikk tárgya már el volt beszélve lapunkban. A másodikat talán.
 6331. Csanád (Pest). B. S. Kár, hogy az elmés czáfolat nem jött annak idejében. A „Caprera“ pedig még nagyobb mértékben késett el. De azért köszönet a szíves figyelemért.

SAKKJÁTÉK.

156-ik számú feladvány. — Weisz J. A. tanártól (Budán).

Világos.
 Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond

A 151-dik számú feladvány megfejtése.
 (Weisz J. A. tanártól Budán)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1) B e 7 — b 7 †	K b 6 — e 5	2)	gyalog út.
2) V e 2 — e 5	V e 8 — e 5 : A)	3) H g 5 — e 4 †	K c 5 — d 4
3) H b 8 — d 7 †	K e 5 — d 4	4) B b 7 — b 4 †	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — *Andráshidán:* Lukács Károly. — *Parabutyban:* Rothfeld József. — *Kassán:* Skvör Antal. — *Gyepesen:* Kun Sándor. — *Török-Sz.-Miklóson:* Frankl A. — *Óreglakról:* N. N. — *Kövágó-Órszón:* Gold Samu. — *N.-Váradon:* B. Meszina I. — *Kis-Kürtösön:* Csemiczky Károly. — *B.-Csabán:* Vidovszky János. — *Bajmákon:* Weisz Fülöp. — *Tiszatartárban:* Nyilas Alajos. — *Derecskén:* Krenosz Rudolf — *Pesten:* Cselkö György.

Rövid értesítés. Az érdekltség, melyet a föllátható magyar sakk-kör eszméje nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is ébresztett, nagy örömről szól. A megalakuló sakk-körrel mi a legközelebbi viszonyban fogunk állani, s e tárgyról a maga idejében a legkörülményesebb értesítést hozni el nem mulasztjuk. Addig is megemlítjük, hogy a megalakulás körüli előintézkedések a legnagyobb buzgalommal folynak, s a siker több mint valószínű. Aránylag a külföld egyik városában sines több jeles sakk-játzó, mint Pesten, s hogy nálunk mindeddig nem egyeztek, míg a mivel külföld minden jóravaló városa rendezett sakk-klubokat mutat elő: az leginkább az időnek, a viszonyoknak tulajdonítható. Most, midőn egy lelkes ifjú vezér, gróf *Szechenyi* Ödön vette kezébe a zászlót, hiszszük, hogy a magyar sakk-élet újra föltámad, még nagyobb lelkesedéssel, mint egykor, midőn a forradalom előtt egyenesen *Párisban* vetette oda a keztyűt, s állotta meg diadalmasan a csatátért.

HETI NAPTÁR.

Hó-és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	☉ Nap-kelet	☾ Nyug.	☾ Hold-kelet	☾ Nyug.
December							
21 Vasár.	E 4 Ad.Tam.	E 4 Tam	9 E 2 Ad.N.	29 Tim.	7 48	4 8	7 50
22 Hétfő	Zeno, Fláv.	Szószke	10 Hermes	30 Szós	7 48	4 8	8 42
23 Kedd	Victoria sz.	Gyözél	11 Dániel	1 Teb.	7 49	4 9	9 21
24 Szer.	Ádám és Eva	Ád.és Ev	12 Spiridion	2 Ad.	7 49	4 10	9 53
25 Csüt.	Nagy Kar.	N. Kar.	13 Eustrat	3 Kar	7 49	4 10	10 22
26 Péntek	István e. v.	István	14 Thyrsus	4 Istv	7 50	4 11	10 45
27 Szomb.	János evang.	János	15 Eleuther	5 Sab	7 50	4 12	11 8

Holdnegyed: ● Ujhold 21-én, 6 óra 20 percz reggel.

TARTALOM.

A beregszászi templom (képpel). *Zombory Gusztáv.* — *Edna Csengey Gusztáv.* — *Mátyás királyról. Galeot után.* — *Ganz vasöntődjé Budán (képpel).* — *A Nürnbergi vas-szűz (képpel).* — *A tébolydák a jelen korban és ezek működése. Bolyó Károly.* — *Mahomed.* — *Vegyes jegyzetek. Barócza Lajos.* — *Karácson napjára. Soós Miklós.* — *Irodalom és művészet.* — *Egyház és iskola.* — *Ipar, gazdaság, kereskedelem.* — *Köztételek, egyletek.* — *Balesetek, elemi csapások.* — *Mi újság?* — *Nemzeti színházi napló.* — *Budai népszínház.* — *Szerkesztői mondanivaló.* — *Sakkjáték.* — *Heti naptár.*

Melléklet: Egy fél iv hirdetés.

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:	
Egész évre (január—december)	10 ft.
Fél évre (január—június)	5 ft.
Csupan Vasárnapi Ujság:	
Egész évre (január—december)	6 ft.
Fél évre (január—június)	3 ft.
Csupan Politikai Ujdonságok:	
Egész évre (január—december)	6 ft.
Fél évre (január—június)	3 ft.

Fáncsy Lajos.

(1809—1854.)

Több ízben kimondottuk, mikép egyik feladatunk az, hogy a Vasárnapi Ujság, valamint a közelet egyéb téerein szerepelt jeles magyar embereknek, ugy a művészet világában is feltűnt hazánk-fiai emlékét, a mennyire tőle telik, megőrizni iparkodjék. A szín- és művészet köréből is, mind az elhunyt, mind az élő nemzedék soraiból, idő folytán egy teljes arcképcsarnokot akarunk összeállítani, melyből ne hiányozzék senki „a világot ábrázoló deszkák“ azon hősei közül, kiknek nevét, míg élnek, hangosan emlegeti ország világ, de kiknek sorsa az, hogy ha egyszer kidültek, hatásuk egész varázsát is magukkal viszik s leghamarább esnek a feledékenységek áldozatul. Emlekezzünk most ezekről; lesz idő, midőn napjaink érdekei ismét más térre viendik figyelmünket.

Ime itt ismét egy derék papja a magyar Thaliának, azon kor-ból, melyet sokan a magyar szí- nézet aranykorának szeretnek nevezgetni. Azon időt értjük, midőn Kántorné, Megyery, Bartha, id. Lendvay, Lendvayné, Egressy, Fáncsy, id. Szerdahelyi, Szentpétery, László, Laborfalvy Róza stb. — a fejletlen vándor- színészet különböző csoportjai-ból egy központi társasággá összeolvadva — minden előzmé- nyek nélkül, ugyszólván a sem- miből egy egész kis világ alapját vetették meg, a magyar szín- mű- vézet alapját. Ki ne emlékeznék vissza örömmel a rögtön fölme- rült ragyogó tehetségekre, a nagyra törekvő nemes tűzre, mely őket lelkesíté, s az élvekre, melyeket a mindig szaporodott közönségnek szerzenék.

Fáncsy Lajos feutt elősorolt régiebb színészeink között az elmé-

letileg is képzetek s tudományos készütségük közé tartozott. Nemcsak a színpadon, mint működő színész talált elismerésre, hanem a nemzeti színház igazgatásába, művezetésébe is befolyt, s az első rendezés körül is vannak érdemei. Született 1809-ben Pécsen, hol atyja, Fáncsy Imre, káptalani hivatalnok volt. Első tanulmányait a pécsi gymnasiumban végezte. Innen a pesti egyetemre küldték szülei, hol már 1826-ban oly határozott ragaszkodást tanusított a nemzeti nyelvhez, hogy az akkori nagyhirű tanárnak, Imre János- nak magyar nyelven irt philoso- phiája nyomán, néhányad magá- val magyar nyelven tette le a közvizsgát. Az akkori időkből ezt méltán eseményül lehetett tekinteni.

A színészethez már pécsi ta- nuló korában nagy kedvet ka- pott, midőn a sz.-fehérvári társa- ság ott játszott. 1829-ben pedig, midőn Pesten a Beleznay-rondel- lában Balla igazgató szintársu- lába felülé sátorát, annyira gyö- keret vert a színészet iránti haj- lam elméjében, hogy bölcsészeti tanulmánya mellett nagy szorga- lommal hozzá látott a szépmű- vézeti olvasmányokhoz is, mint a magssabb színészet elmarad- hatlan kellékéhez.

Ugyanaz évben határozottan eltökélte magát az akkor tiz- szerte rögzöbbs s tövisesebb szí- nézi pályára, melyre, miután legelső kísérletét a Beleznay- rondellában tevő, mint vándor színész, s mint a Könyves Máté igazgatása alatti, s Vácson mű- ködő társaság tagja lépett.

A merre a társaság járt, mindenütt figyelmet ébresztett a fiatal Fáncsy, kinek új modora magasabb műveltséget s értel-

FÁNCSY LAJOS.

+ 1854.

mességet árult el. Ezen évben legnagyobb szerencséje az volt, hogy Kántornál egy társaságnál játszott, kinek művészi láng-
lelke már akkor országzserte elismerve volt. Legelső föllépte-
nek B. Gyarmat, Losonc, Eger, Gyöngyös, Pásztó — majd a du-
namelléki népesebb magyar városok s Kápolnás-Nyék valának
tanui. Ez utóbbi helyről Pestre betérvén, itt meghívást kapott Mis-
kolcra vendégszerepekre, s az ottani közönség szives fogadása és
kitüntetései nem csekély ösztönül szolgálták az alig egy évig szí-
nészkedett fiatal művészek. Miskolcra Nagy-Váradra, Debre-
czenbe, s több lelkes magyar városba kerülvén, ahol először for-
dult meg, szívesen látták ügyes játékát szép tehetségeért, ahol
másodízben lépett föl, ott örömmel tapsolták meg meglepő hala-
dását. 1833-ban Pozsonyba hivatott meg Komlóssy társaságához,
ki az országgyűlés kedvéért ott telepedett meg társaságával.

Sokfelé ágazó vidéki színészkedését nem követhetjük nyomról-
nyomra, hanem ott kezdjük, hogy Pozsonyból Budára kerülvén,
itt nagy tetszést aratott a „Molnár és gyermeke“ című Raupach-
féle szindarabban mint Konrád, s már oly szerepekben is lépett föl,
mint *Bánó* Vörösmarty „Vérnász“-ában, Muley-Hasszán, „Fiesco“-
ban, sőt Hamletben is a czimszerepben. Budáról 1834 végén ismét
visszaindult Kassára. Hová miskolczi vendégszereplései után meg-
érkezvén, már mint jelentékeny helyet betöltő művész szerepelt, s
1835-ben házasságra lépett Meszlényi Máriával, kiben holta napjáig
hű feleséget s gyermekeinek a leg gondosabb anyát nyerte mara-
dandó áldásul.

Majd társaságot alakítottak négyen, u. m. Éder, Fánccy, Chia-
bay, Szákfy, melynek általában Fánccy volt a művezetője, s melylyel
szép jövedelmet biztosítottak maguknak egy időre nagyváradi és
debreczeni előadásai által. E korszak még ezen városok lakosainál is
jó emlékeztetben van. De Fánccy a budai színház igazgatósága újra
meghíván, 1836-ban végképen abbahagyta vidéki működését s
eléggé jövedelmes magánvállalatát; ismét a már középpontinak
nevezhetett budai színháznak szentelte munkásságát. Egy év mulva
pedig fölépülvén s megnyitvatván Pesten a magyar (később nem-
zeti) színház, ennek lett állandó s holta napjáig fáradhatlan mun-
kás tagja.

Fánccynak a színpadon kiválólag a cselszövő-szerepek estek
szakmakörébe, melyekben kitűnő volt. Játéka hatását emelte vé-
kony, kissé görnyedt alakja, átható tekintete, s metsző, éles, sok-
szor vesékig ható, de azért nem kellemetlen hangja, melyet a han-
szor kiáltástól a titkos suttogásig igen értelmesen tudott felhasz-
nálani. Szerepköre igen nagy volt s Shakespeare „Velencei kalmár“
és „Jago“-féle óriási alakjaitól a magyar népszínművek apró intri-
cái-ig terjedt. Utódja e szakban jelenleg a derék Tóth József, kinek
arcképét szintén nem régen köztük.

Fánccy működése, mint művezető ügynöké, szoros egybefüg-
gésben van a nemzeti színház történetével, s azért itt annak rész-
leteit mellőzhetjük. Kedvező eredmények gyakran tanúsították
akkor, mit tett ő a nemzeti színház felvirágzása érdekében, meny-
nyit küzdött sok balvélemény s megrögzött baj ellen. A nemzeti
színházi nyugdíjintézet létesítése körül is nem csekély érdeme van.
A színház ügye melletti buzgóságának egyik legvilágosabb bizo-
nyítványa voltak az 1854 évi Pesti Naplóban megjelent „Cserháti
levelek“, melyek hosszú cikksorozatban számlálják elő a színház
körül hiányokat, mulasztásokat s tárják fel az orvoslási módokat.
Az erélyes, határozott hangon irt s a szerző megnevezése nélkül
megjelent mű akkoriban nagy figyelmet gerjesztett s nem maradt
hatás nélkül a színházi viszonyok kedvezőbb alakulására. Csak
később tudta meg a közönség, hogy ama cikkek szerzője — Fán-
ccy Lajos. A testileg már akkor megtört férfiú nem sokára be is
végz, rövidre szabott földi pályáját. Értelmes művész, lelkes ha-
zafi volt. Meghalt 1854-ben.

Erdőben.

Üdvözöl minden fa,
Az erdőben vagyok,
Itt töltöm alatta,
Rendesen a napot.
Jól esik itt lenni,
Magamban, egyedül,
Itten a szerelem,
Bátrabban vesz körül.

Az erdő mély csendje
Különös, megható,
Épen az ábrándos
Szeretőknek való.
A fák rám borulva
Kinyitják karjokat,
Mindegyik egy apa,
Ki áldást osztogat.

Békesség, nyugalom
Szállja meg lelkemet,
Elfeledek mind a
Keserűségeket.
Minden a mit tudok,
Minden, mit érezek :
Hogy tulboldog vagyok,
Hogy nagyon szeretek!

Mi jó itt. A világ
Még szebbé leszen itt.
Falevel betakar,
Napsugár melegit,
Madarak dalt kezdnek,
Virág csókkal kínál,
És minden mosolyog
Lelkem álmainál.

Dalmady Győző.

Népdalok.

III.

Ha meghalok, csillag leszen belőlem,
Szép leányok regélnék majd fölőlem.
Majd elmondják, elmesélik, hogy velem
Igy... meg úgy... meg amugy bánt a szerelem....

Szerelemnek leszek én a csillaga,
Örülni fog nekem az ég is maga,
E földön a legszebb lányt szerettem én;
S ott fénylek a legszebb angyal kebelén.

Figyeljétek leányok a mesére,
Leírja azt egy megrepedt szív vére.
A kinek tud értem könye hullani,
Annak fogok a szívébe hullani.

IV.

Balaton halászlégény
Csolnakáz a viz tetején...
Ezüst horgot dobott bele,
Arany halat fogott vele...

A melyet a mélyre vetett,
A horogra könye esett...
A szerelem könye volt ez...
Ebből meg tán igaz gyöngy lesz!

Halászlégény evez, evez
A kikötő nem messze lesz,
Kedvesed vár a fa alatt...
Add neki az arany halat.

Ezüst horgod' csókolgatja,
Arany halad' simogatja,
Jaj! kingrott kis kezéből!
Hogy beszéljen szépségéről.

Mit bánod az arany halat,
Csak hogy látod galambodat.
Most vetnéd csak horgod' bele,
Mind kifogdoshatnád vele!... Bényei Gábor.

Sylvesteréj utolsó percze.

Elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.

December 31-ike van. Éjfél körül jár az idő. A befagyott abla-
kokon szikrázik a jégvirág. Benn a fényes teremben jókedvű tár-
saság ül együtt, hosszú terített asztalnál, kedélyesen poharazva.
Az asztalfőn ül egy piros, életerős férfi, mellette egy telt arczu, fe-
kete szemű hölgy, karját annak nyaka körül fonva, s fürtös fejét
vállára fektetve; köröskörül fény és bőség.

Ki ne tudná első látásra, hogy e vidám társaság itt Sylves-
ter éjét ünnepli, a hogy szokták jámbor keresztények; s hogy az
ott a ház ura, kit Isten minden jókkal megáldott, s mellette, a ki
vállára fonódik, az a hű élet pár, a kedves feleség.

De ez nem igaz.

Itt nem Sylvesteréjét ünnekel, hanem halotti tort; — ma temet-
ték el a ház asszonyát, tegnap halt meg, — ez a ház nem azé, ki
benne dözsöl; hanem a meghalt nő árva gyermekeié, kiket a férj
elűzött a világba; — s az a december ott, az a titkos szerető, ki
miatti bánatában a nő meghalt.

Hanem azért hát mulatnak.

A szoba butorzata ódon; bizonyosan úgy maradt ivadékról
ivadékra; milyen jó lesz azt az özvegy férjnek majd elkótyave-
tyélni.

Van egy régi lábas óra a szögletben, fekete már a vénségtől,
alakja olyan, mint egy ódon zárda tornya, bástyafokkal, szélvitor-
lákkal. Valaha templomos barátok refectoriumában állhatott az, s
midőn a zárdát megszüntették, az is dobszóra került s most pro-
fanus társaságnak mutatja az idők mulandóságát.

De azért itt is csak teszi kötelességét. A torony aljában ül
egy arasznyi kis vörös barát, csuklyája hátracsuszva nyakába;
csak olyankor emeli fel fejét olvasójáról, mikor az óra üt. Mikor

pedig az óra reggeli ötöt, esti hetet, delet, vagy éjfél üt, akkor a
kis vörös barát felemelkedik helyéről, csuklyáját fejére huzza s
megy a toronyba, a háromszoros csemetéssel jelt adni a hívőknek
az imára, mint tevő akkor, midőn még minden ajtón jámbor vörös
csuklyások serege jött elé a csemetésre; — kiknek már emléke is
színet hagyta.

No de most is megemlékeznek a kis vörös barátról.
Minden kéz a poháron, minden szem a kis fabáb lehajtott fe-
jén; a házigazda mulatságos történetet regél.

„A mint ígertem, hogy éjfél előtt öt perczel egy mulatságos
történetet fogok nektek elbeszélni. Hát ez így volt. Mikor a jámbor
asszony már a végsőt járta, odahitt magához s minden szentekre
rimánkodott, hogy ha azt akarom, hogy nyugottan haljon
meg, ígérjek meg neki egyet; ígérjem meg azt, hogy ha ő most
meghal, ebben az esztendőben nem nyujtom új feleségnek a keze-
met. S én azt neki megígertem.“

„Hahahaha!“ hangzott fel a kitérő hahota erre a szóra.
Ebben az esztendőben!

December harminczadikán kéri egy haldokló nő férjét arra az
áldozásra, hogy ebben az esztendőben ne nyujtsa új feleségnek
kezét.

Nehéz kísértés! A temetés után nyolcz óráig, tán épen a ko-
porsó háta mögött, tán épen a lehantolt uj siron keresztül, megáll-
hatni, hogy ne nyujtsa kezét a másiknak.

No de a fogadott idő, bármilyen hosszú is, nagy lassan letelik,
kivált ha annyian segítenek azt fogyasztani: az óra ütőgépe serken;
a barát felhuzza fejére csuklyáját, mindenki nevetve rámutat; a ha-
táridő lejárt már.

A mutató tizenkettőre ért, a barát indul a toronyba, az óra
üt, egyet, kettőt, és a többi sorba.

„És most az ígéretnék vége!“ Kiált a háziur, s fenéig kiivott
poharát elhajtvá, kezét szeretőjének nyujtja. A vendégek felugrál-
nak s zajosan összecserítetik poharaikat az új pár egészségére; a
pohárcsengés, éljenzengés között alig hallani keresztül a barát
csemetését.

A hevült menyasszony is, míg jobbát vőlegényének nyujtá,
baljával poharát ütötte a többi poharak csoportja közé, mintha
mindannyinak jókedvét akarná kihívni.

És azután, a mint poharát letette, s úgy tetszék neki, mintha
az a kéz, melyet jobbában tart, olyan volna, mint egy száraz, hi-
deg, nehéz kő. — És a mint vőlegénye arczára nézett, egy halot-
tat látott maga előtt. De a halott arca nem volt sárga, hanem
szederjes fekete, és szemei nem voltak behunyva, hanem néztek
fagyottan maguk elé, és szája még mindig kaczagott.

A menyasszony sikoltva rántá vissza kezét; a hulla lerogyott
széke mellé; a vendégek elnémultak mind.

A barát akkor csemetett harmadikat a toronyban.

Mátyás királyról.

Galcol után Kazinczy Gábor szerint.

(Vége.)

Jeles tett.

Egy vitéz harcos, kinek szolgálatával hadi téren gyakran élt
Mátyás király, hallván hogy háboru ütött ki Mátyás király s Frid-
rik római császár között, kinek egykor esküvel fogadta volt, hogy
ha háboru lesz, ő, bárhol leendjen, visszamegy hozzá: kérte a ki-
rályt, szabadjon, engedelmevel, a császárhoz mennie, szándoka le-
vén visszatérni. Első ízben amint folymodott, némi nehezeltést
mutatott a király, mondván, hogy „méltánytalanság, ha a katoná-
had idején elhagyja azt, aki békés időben éllelmezé. Mert ki ad bé-
kében kényeret azon katonának, kinek had idején hasznát nem lesz
veendő.“ — De a hadi íre válaszolta: „hogy az ő távozásának
oka esküvel szentesített szóadás, mit megszegni, ha a királytól
engedélyt nyerne, nem fog semmi áron.“ E nyilatkozaton megin-
dultván a király, a hadit, számos beces ajándékokkal elhalmozva,
visszaereszté a császárhoz, s elhatározását mindenekelőtt ma-
gasztalá, mivel az esküt saját javának s a királyi kegynek elébe
tette.

Azon nagy tömegben, mely a királyokat környezni szokta, az
idők változandósága került szóba, s a mindennapi s időszerű be-
szélgetés módja szerint, a vég többnyire messze tér kezdetétől;
ugyanis egy szó a másikat adja, s a tréfákat komoly dolgok, a ko-
molyokat gyakran tréfa váltja fel, úgy hogy a beszéd eleje s vége
nem kevésbbé üt el egymástól, mint a fekete s fehér. S végre oda-
ment ki a beszélgetés: a hajdankorban nagy tisztesség volt a had-
seregek vezéreinek; megvívniok; s ennek bizonyítékul Titus Li-
vius e szavait idézék Brutus consullról és Aruns, a Tarquin király
fiáról:

Kik is ellentelek vezérei levén, Aruns megsarkantyuzva lo-
vát, bösz haraggal maga a consul ellen fordítja; észrevette Brutus
hogy neki tart, diszes volt akkor maguknak a vezéreknél nyitni
meg a csatát. Ahitva áll hát a viadal elé, s oly ádáz indulattal
csaptak össze, hogy — egyik sem gondolván, csak ellenfelét sujtja,
saját teste földözésére — mindketten kölcsönös döfés által, a paizson
keresztül átveretvén, a két dárdán csüggyve, élet nélkül hanyatlot-
tak alá lovaikról. — Livius ez elbeszélésére felsohajta a király, mond-
ván: „Bár most is szokásban volna ez, hogy a vezérek viadala a
nagyelkü s bajnok fejedelmeket kimutatná, s kitárná némelyeknek
gyávaságát, kik, hivalkodva s honn ülve, nem csatázva, a hadi vi-
téziséget magasztalgtatják; megtudnók biztosan, bölcseségből rejtő-
zik-e sutba vagy gyávaságból, nagy része azoknak, kiket az értetlen
tömeg égit emel.“

Hős tett.

Jött Budára egy vitéz lovag, német nemzet, Holubár nevű,
erejének és testének roppantsága miatt bámulatos, kit azon tor-
nában, mit neki-szegzett lándsákkal nyargalva össze, vinnak, győz-
hetlennek tartottak, számos vivótársat terítvén földre gerelyével.
Hogy pedig ez álharcz, mely szegzett lándsákkal jelenleg is divik
a játékokban, a régieknél szokásban volt volna, nem olvassuk; de
hogy a valódi viadalmakban hegyes lándsákkal harczoltak: azt
mind Ovidnak ezen helye, mind Livius mutatja:

Vulnus Achilleo quod quondam fecerat hosti,
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit;

és Livius beszéli, hogy Brutus és Aruns, lándsával átverve ölék
meg egymást. De a viadalnak eme nálunk (Olaszországban), valódi
vagy álharczban, divó módját, éleshegyű gerely- s hasonló fegy-
verzettel, Claudianus látszik némileg érinteni. S hogy a Clogra
térjünk: nem egyként vinnak lándsákkal; Magyar- és Olaszország-
ban. Ott ugyanis csak hegyes lándsákka, itt pedig gyakran tompa
gerelylyel küzdenek; hanem Olaszországban neki hajtott s vágató
lovon, Magyarországon pedig ügető s nem egészen nyargaló lo-
von harczolnak. De a lándsát a hónalj alatt, vas horgon tartani,
hogy hátra ne ütessék, hanem helyén maradjon (*restationak* neve-
zik): nem emlékezem, hogy a régieknél olvastam volna.

S legyen bármiként, Mátyás király Holubár hírneve által
öszönözve, őt efféle harczra hívá föl. Ez fogadkozott, attól tartván,
nehogy sérelmet ejtsen a királyon. Mert ember és ló teljes erővel
csapván össze, hegyes és szilárd gerelyekkel: alig lehet, hogy a
vivó földre ne terítették a legnagyobb veszélylyel, vagy át ne ve-
rettessék, vagy sérelmesen meg ne ütessék. A király készlette a
vonakodót, vivjon meg bátran vele. Nem merészle Holubár a ki-
rály kivánatát ismét megtagadni, hanem föltette magában, hogy a
király legkisebb döfésének engedni fog, s inkább lefordul a nye-
regből, hogyssem erejét s ügyességét a király veszedelmével lát-
tassa.

Értesülvén erről a király, minden szentekre és fejedelmi sza-
vára esküvék legott, hogy ha ezt valami módon észreveszi, azonnal
megöleti Holubárt; Holubárt meg esküvel kötelezte le, hogy Mátyás
királylyal akként vivjon, mint egy halálos ellenséggel.

Holubár, megtudván a király elhatározását, esküjétől kész-
tetve, félvén, ha másként cselekednék, hogy fejével lakol: önma-
gát tüzelve bátoritá a viadalra, melyben mindig diadalmas volt.

Megtétetvén mind két részről a kellő készületek, ezernyi ezer
nézők előtt — magam is köztök valék — mivel a szintér a boldog
emléktü Zsigmond király piacán vala: rugtat össze a király és
Holubár, szokásosan nyargaló lovakon; mert legizmosb lovukat
ülék mind ketten; s oly iszonyu gerelydöfésrel sujták meg egy-
mást, hogy Holubár hanyatt, a ló farán keresztül, eszméletlenül,

tört karral zuhant alá, mert homlokba ütettet, a király meg mellben találva, a roppant ütés következtében, valamivel később, oldalt siklott alá lováról, kantárszárát megragadva. Holubárt társai emelék föl.

Ez meglevén, a király gondjai alá vevé Holubárt; ki végre felülvélvén, lovakat, drága öltözeteket s nagy összeg pénzt kapott ajándokul a királytól, s visszatért honába, fennen hirdetve a fejedelmi bőkezűséget és erőt.

És az igazat megvallva, én is, ki mindkettejüket ismerém, bámultam e kimenetelén a viadalnak. Holubárt roppant testalkatú s azzal egyenlő erejű, Mátyás király meg közép-termetű és közép-erejű. Azonban Mátyás királyon mindenki álmélkodik, sőt én is, ki oly soká valék körül, csalatkozám, mivel lóháton egy tenyérnyivel látszik magasbnak a király, mintha jár; magasságát, lovon és gyalog mérve egybe. Mert ha utban valánk, s a sereg közepett fődött fejjel s leplezett arcczal lovagolna a király (igy a szokás ez országban, vagy óvszerűl a téli hideg s a nap heve ellen, vagy azért, mert kik e viseletet megszokták, a sisak súlyát s forróságát, ha a szükség kívánja, melegben sem rettegik, ugy be polyagatják ábrázatukat, hogy szemök fénye is alig látszik) a király tehát, így beburkolva, hosszas beszélgetés után is kételkedővé tevé; mert szava ugy hangzott, mint a királyé, de a szokottnál magasb testalkat — a királynál szalaszbnak látván — máskint gyanított, s én mint közvitézzel beszéltem vele.

Azonban, mint mindenki vallja, Mátyás király a legügyesb lovas, s ugy megüli a lovat, hogy párját vagy társát ritkítja korunkban.

Jeles tett.

Háború folyt György cseh királlyal, kiről főlebb emlékezünk; s midőn, közvárosok ellenére, tovább húzódt, mind Mátyás király, mind Pál pápa roppant költségekkel: valaki jött a királyhoz — nevét azonban elhallgatandó, miként e könyvben többnyire tevék, mivel sokan még élnek — aki ajánlkozott, hogy György királyt fegyverrel kivégzi, ha ötezer aranyat kap jutalomul.

Mátyás király keze írása s adott szavával biztosítja, hogy még többet ad, ha amit ígért, teljesíti. Amaz, miután soká kémlekedett, mi módon tehetné meg: utoljára mintegy kétségbeesett, akként hajthatni végre a merényt. Láttá ugyanis, hogy György királyt másképp meg nem ölheti, mint világos kockázatával saját életének, mivel biztos testőröktől környezve, vakmerő támadásának könnyen vet vala gátot. Amint ezt ellátta, megváltoztató módját, de nem szándokát, az ölésnek, s azt mondá Mátyás királynak, hogy méreg által hajtja végre amit fegyverrel ígért. A király rögtön megparancsolá, hogy mérget semmiképp ne használjon György ellen. „Mert fegyverrel vivünk itt, ugymond, nem méreggel.

Hiába olvastam volna a történelmet Fabriciusról, ki Pyrrhus királynak, Róma legbőszebb ellenének megírta, ovakodjék környezete mérgétől, mert egy valaki ígerte, hogy meggyilkolja őt; hozzá tevé: hogy a rómaiak karddal s nem méreggel szoktak harcolni.

Mi végett olvasgatunk könyveket, ha nem hogy a legjobb példáktól áthatva, az erényt kövessük s kerüljük a büntetést?”

S ezt mondván, figyelmezteté Györgyöt, hogy csak előre, és pedig hivei által megízelt étel- és itallal éljen, mert bizonyos veszély fenyegeti mérge által.

Jeles mondás.

Szavajárása volt Mátyás királynak: három dolgon, a többi közt, nincs mit kapni: az ujra forralt levesen, a kiengesztelt barátban s a szakálás asszonyon. Az ujra forralt levesen valami kellen iz, a kiengesztelt barátban némi maradéka van a régi gyűlölségnek, s a szakálás asszonyban ki ne vélné bizonyos férfiaságot? Mert természetellenes az, s férfias merészséget a gonoszságban, hogy gyanítani. *)

A csicsvai váromladék.

(Zemplénmegyében.)

A szép Zemplénmegye felső regényes hegyvidékét nem egy történeti nevezetességű várom érdekesíti, melyek a hajdani zavargós időkben eléggé fontos szerepet játszottak hazánk történelmében.

Ezeknek egyikét mutatjuk be jelen képünkben is. —

Fekszik e vár az említett felső részének sztrókói járásában, Varánó mezővárosához közel, Inócsa nevezetű hegygerinczének végső csúcán, nem messze onnan a hol Ollyka partja az Ondova vizével egyesül, s így egybeolvadva mossák e hegynek sziklás oldalait, melyet Csicsva várának szomorú maradványai koronáznak.

Hogy e vár régen épült, annyi bizonyos, mert történeti adataink már 1270-ről emlitenek bizonyos Reynold nevű nádort, — ki a Rozgonyi nemzetség elődének mondatik — mint e vár birtokosát. Ezt bizonyítja a következő latin nyelven kiadott régi okmány is, mely így szól: „Omnibus Christi fidelibus etc. Capitulum Ecclesiae Agriensis salutem in omnium Salvatore etc. Quod magister Julus filius Raymoldi condam Palatini partuculam terrae, de terra sua haereditaria Chychva vocata in Comitatu de Zemlyn existente, cum utilitatibus suis etc. ob merita fidelitatis Symonis et Beke, filiorum Joannis de Gerche servientium suorum etc. dedisset donasset ipsis servientibus, et haeredibus eorum stb.“ Itt azután következnek azon határok megnevezései, melyekkel ez okmány a birtokot a többi szomszéd birtoktól pontosan elkülönzi. — Ezután következik a dátum: Anno Domini 1309, és több fapitalanbeli tag aláírása, köztük: Petrus de Zemlyn Archidiaconus is olvasható.

Ebből tehát világos, hogy 1309-ig a Rozgonyiak elei bírták e várat, és ez okmány szerint Gerche János fiainak adományozták azt hűségü érdemeiknél fogva.

1527-ben a híres Homonnai Drugeth család bírtá, s ennek tagjai közül a vár akkori urára Istvánra, Zápolya János különböző okok miatt, megboszankodván, seregével Csicsva alá jött, s a vár védelmére egybegyűjtött csöcselék hajdusereget szétvervén, a vá-

*) Lásd e tárgyrol bővebben az idézett munkát: „Mátyás király. Kortársai tanúsága szerint.“ Közli Kasinczy Gábor. Megjelent Ráth Mórnál, Ára 2 ft.

rat felgyújtotta, ugy hogy a benne levők Drugeth Istvánnal együtt futásban kerestek menedéket; ekkor az itt tartott megyei írományok is szerencsétlenül elégték. — Régi időkben még a megyei gyűléseknek rendes helye nem lévén, itt is tartattak gyűlések.

Amaszomorú eseményről tanuskodik Homonnai Drugeth István ama panaszos felszólalása, melylyel e garázdálkodások ellenében felsőbb helyen protestált. Melynek orvoslása végett azután Ferdinándnak egy parancsa érkezett Zemplénmegyéhez, melyben meg hagyatik Révay István és Serédy Gáspár kapitányoknak, hogy az ily garázdálkodók ellenében a lakosokat megvédjék (Datum Budae feria 5. proxima post festum Nativ. B. M. V. 1528.)

Tököly hadjárata alatt is Csicsva falai között tartatott azon megyei gyűlésezet, melyben Zemplénmegye a reá szabott 4000 aranyat hadi költség fejében fizette le a fejedelmeknek, — itt mint biztos helyen.

Tudjuk, hogy Tököly a felső-magyarországi hatalmasabb urakat többnyire maga részére megnyervén, az ellenállókát pedig kegyetlenül, erővel is meghódította, s javait elfoglalta. — Így tett Csicsva urával, Drugeth Zsigmonddal is, kinek több várát, u. m. Ungvárt, Csicsvát, Terest, stb. haddal elfoglalta, Homonnát árulás által vette be, s így a Homonnai nemzetség minden javait magáévá tette. — Ezen időből — 1678 — megvan még a megyei levéltárban

Putnoky Ferencz alispán azon levele, melyben a csicsvai várban bezárt, s fogva tartott rudlyói lakosokat elereszteni kéri.

E hadjárat alatt 1684-ben Tököly emberei a csicsvai várat csaknem végkép elpusztították.

Később Drugeth Zsigmondot Tököly katonái elfogták, és urok parancsából Kassán lefejezték.

Neje gróf Keglevich Terézia volt (meghalt 1710-ben). Figyermekét nem hagyott hátra, csak három leányt: Juliát, Borbálát és Klárát.

Mellékágban is csak egyedül Zsigmond fivére, Bálint carbóviai püspök és a szent Jobbról nevezett apát élt; így a hazának egyik előkelő nemzetsége, a Homonnai Drugethek, kik több századig az ország legelső hivatalaiban is dicséretesen ismeretesek voltak, férfi ágon kihalt.

Zsigmond özvegye tehát a terjedelmes Drugeth-féle jószá-

goknak — melyek csak fiágra adományoztattak — leányaira, és Zsigmond nővérére — Drugeth Krisztinára, Forgách András özvegyére való kiterjesztését kérte Leopold királytól, és szerencsével, mert a Bercsényi Miklós grófnak adott Ungvári váron kívül, mindent visszanyert.

A Tököly alatt annyira megrongált csicsvai vár 1704-ben a Rákóczy mozgalom alatt ujra kijavított, de e szerencséje nem soká tartott, mert e mozgalom elcsendesülte után azonnal, mint számtalan hasonló kisebbszerű vár, ez is 1711-ben Lauken tábornok által lerontatott, széthányatott, s most a hegy tetején csak mintegy dult fészket látjuk porladozni, és ki tudja, talán néhány évtized múlva, a hajdan büszke várnak, a fényes uri laknak, e szomorú emlékköveit is elseprendi az engesztelhetlen idő.

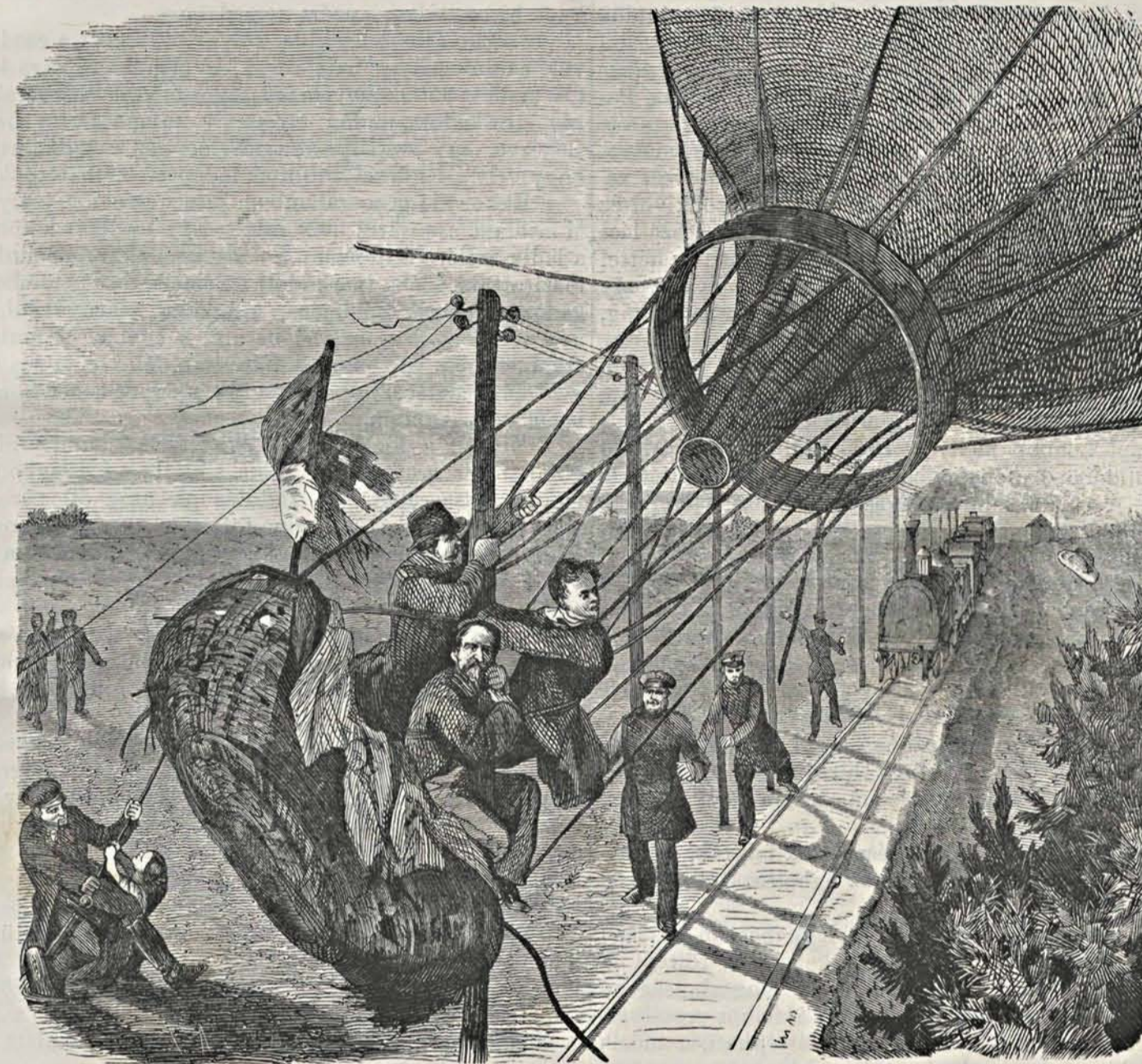
Emlékezetre méltó még az e várbán hajdanában tartatott ugynevezett: „hazugok könyve“, mely másként és közönségesen csak „Csicsvai könyvnek“ neveztetett.

— Jelenleg a gróf Barkóczyak levéltárában látható, a hol őriztetik. —

Ebben a legnagyobb képtelenségek és ünneplés hazugságok az illető nagy hazudozók neveivel együtt fel vannak jegyezve; a honnan még most is, ha valaki valami hihetlent beszél, például abszurdá vált a vidéken: —

„Be lehetne ezt is a Csicsvai könyvbe írni!“ *)

Z. G.

Regenti légutazása 1862-ben.

A léghajózás, és Regenti legutóbbi légutazása.

A föld legnyugtalanabb élő lényé bizonyára az ember. Vele született kíváncsiságánál fogva, nem elégszik meg annak ismerésével, mit körülötte alkotott a természet; hanem belopja magát a teremtés legelrejtettebb titkaiba. Bejárja a háborgó tengert. Leszáll a föld mélyébe, hogy lássa annak gránit-talapatát. A Sahara sivatagának forrósága, s az északi sark jege sem rettentheti vissza.

De valamennyi közt legmerészebbnek látszik a gondolat; elhagyni a földet, hajókézni a magas légtengeren, s magát a család szelek játékának engedni át.

Már a régieknek kedvencz eszméjük volt, elvenni a madártól a szárnyakat, megnézni a villámok birodalmát. A legelső kísérle-

*) Antonii Szirmay Notitia topographica, politica et historica inelyti comitatus Zempleniensis.

tek oly régiek, hogy már inkább csak a monda körébe tartoznak. Ikarus egyik szigetről a tenger fölött akart átrepülni Görögországba, de mint a monda tartja, oly közel szállott a naphoz, hogy az szárnyairól a viasz fölolvastván, a tengerbe esett, melyet nevével neveztek el. Még régiebb Phaeton mondája, ki a nap szekerének lovait akarta hajtani, de szintén a mélységbe hullott alá.

Ujabb időben a *Mongolfier* testvérek, *István* és *József*, próbálkoztak, e téren először, a mult század vége felé. Dél-Franciaországban, a nyugati Alpések tövében lakván, gyakran volt alkalmuk a felhők fölszállását szemlélni. Ez egyszerű tünemény vezete őket azon gondolatra, hogy e felhőket mesterségesen utánozzák, s azt a szabad légnek engedjék át. Eszökbé ötlött, hogy a melegség által kiterjesztett melegbő lé, könnyebb mint a közönséges levegő; azért vászonból, papírral bélelt léggömböt készítettek, s — meleg léggel töltötték meg, mit szalmatűzrel fejlesztettek ki. — Alig bocsátották utnak, a léggömb tíz perc alatt 6000 lábnyira emelkedett, s nemokára ismét leszállt. Ez első kísérlet, 1783. június 5-én, *Annonay*-ben, déli Franciaországban történt. Utána több hasonló kísérlet keletkezett, míg végre, ugyanazon év november 21-ikén élő személyekkel az első léggölygő szállott a magasba, Párisban. E vállalkozás mindenestre a legvakmerőbbek közé tartozott, mert nem tekintve, hogy a *Mongolfiere*-léghajónak, melyet a tűz vitt a magasba, minden része éghető anyagokból volt készítve, s így nagy életveszélylyel volt összekötve: azonkívül ez első léggölygő sem csolnakkal, sem hálóval, s a fül és leszállást szabályozó eszközökkel nem volt ellátva. E javításokat pár héttel később *Charles* nevű természettudós tette, ki a léghajózást egy varázsszöveggel oly tökélyre emelte, hogy azon, egész a mai napig, lényegben majdnem semmi sem változott.

Az első párisi kísérlet óta a léghajózást tudományos szempontból csak igen kevésszer vették igénybe, bár tagadhatatlan, hogy a légtűnetek kifürkészésére nagy fontosságú.

Angolországban, London mellett, 1853-ban a légmérséklet megvizsgálására különböző hónapokban több légutazást tettek, szép eredménnyel. A 19,500 lábnyi magasságra fölszállt léghajón tapasztalták, hogy fönn a légmérséklet csak 10 Fahrenheit fokot változott, míg a föld felületén a változás 22 fokot ért el.

A németek ily tudományos fölfedezések tekintetében, a légutazásoknál az angolok és francziák mögött nagyon hátra maradtak; habár *Jungius* berlini tanár 1805-ben sept. 16-án 20,000 lábnál magasabba emelkedett. *Dr. Pitschner*, Berlinből, 1858. júl. 13-án 9500 lábnyi magasságot ért el, s egy óra tíz perc múlva a léggölygő Berlintől hét és fél mérföldnyire szállt le.

Egy újabb légutazás Németországban f. évi augusztus 17-én történt, szintén Berlinben *Regenti Antal* híres léghajós vezetése mellett. Erről *Dr. Pitschner*, ki ez utazásban szintén résztvett, következőket beszéli:

„Amint az utazáshoz szükséges előkészületek folytak, a láthatáron felhők kezdtek tornyosulni, míg az égboltozat nagyrészt bárányfelhőkkel volt borítva.

A léggömböt tizenhatan a város egyik legnépesebb piacán délután 3 órakor, roppant embertömeg előtt kezdték tölteni. E közben erős szél támadt, s *Regenti* arcán titkolt nyugtalanság ki nyomata látszott. Tapasztalt léghajósok a szelet és felhőt veszélyesnek tartják, mert míg az egyik a léggölygőt széttepheti, a másik könnyen a gáz kilobbanását okozhatja. A bátor léghajós azonban nem riadt vissza; de a vele menni akaróknak kijelentette, hogy egyedül fog utazni.

Az ut irányának s a légvonat erejének kikémlésére több apró léggömböt bocsátottak utnak. — Egyszere a szél elállott, a felhők megnyugtatólag takarodtak, s mi a gondolába léptünk. *Regenti* parancsszavára föloldozták a köteleket, mely ez óriási gömböt a földhöz lánczoló, s bámulatos gyorsasággal emelkedtünk a csillagok hazája felé. Ugy tetszett, mintha a föld súlyedne lábaink alatt. Több mint száz ezer ember bámulva állott alattunk, szemlélve a kormány s vitorla nélkül szelek szárnyára bocsátott hajót.

Néhány másodperc múlva a város utcái keskeny szalagoknak, — az emberek pedig apró férgeknek látszottak. A legnagyobb épület, csak mint a gyermekek játékszere, — az alattunk hemzsegő embertömeg pedig mint csöndes méhraj tűnt elő.

Kiindulásunk helyén alig láttunk egy nyolczad mérföldnyi tért, s néhány perc múlva már több, mint 800 négyszög mérföld

terült el szemünk előtt. Kelet, nyugot, észak és dél felé 16 mérföldnyire kalandozhatott a szem, ahol vándor felhők utját nem állták.

A szem és fül, azon sebességből, melylyel a léggömb rohan, semmit sem vesz észre. A légnek e látszólagos mozdulatlansága mellett, a hajó haladásának iránya csak úgy jegyezhető meg, ha egy pontra hosszabb ideig nézünk. A felszél gyorsasága, kiszámítás szerint, a közönséges szél sebességénél négyszer nagyobb; sőt első légutazásom alkalmával, midőn teljes szélesend mellett keltünk utra, a felszél sebessége a közönséges szelet ötször multa fölül, anélkül, hogy a léggömb, teljes nyugalmából legkevesebbet is vesztett volna.

A léggömb emelkedését vagy súlyedését a léghajósok általában meg tudhatni, hogy a csolnak szélére egy tallér nagyságú ke-rek papirt tesznek. Ha e papirdarabkák súlyednek, abból a léggömb emelkedését következtetik, és ellenkezőleg; de e mérték nagyon bizonytalan, s azért veszedelmes.

Főlebb főlebb haladva, folytonosan nőtt a csodás óriási kép, s vele az ünneplés halálcsend. Az első félóra vége felé 9 Reáumur fok mellett 9500 lábnyi magasságot értünk. Körülünk rémítő némaság uralkodott, midőn egyszerre tompa moraj hatott fülünkbe. Lenézve, egy vaspálya-vonatot láttunk csigalassúsággal haladni, hogy vele a legfáradtabb utas is lépést tarthatott volna.

Ekkor kis postagalambom jutott eszembe, mely egyszer mára Montblanc csúcshoz haza talált. Egy levélkét kötöttem nyakára s a ladik szélére állítottam. Sokáig nem akart mozdulni, s midőn letaszítottam, hiába iparkodott az emelkedő léggömböt elérni. A ragadozó madarak példájára, kifeszített szárnyakkal, nagy köröket képezve rohant a mélységbe alá, s egy perc múlva már pusztaszemmel nem volt látható. Fáradtan, lélektelen repült egyik szomszéd ház fedelére, hol megfogták, s egyik ismerősöm szívességéből ismét visszakaptam.

Miután a léghajóban föl vitt terhet mind földre hánytuk, a gömb újult erővel emelkedett, s elérte a legnagyobb magasságot, melyre fölszerelve volt. Indulásunk után 50 perc múlva, 7 óra előtt 10 percczel, a föld színe fölött 11000 lábnyi magasan, + 4 R. foknyi levegőben voltunk. Az est szürke fényében a föld, mint egy óriási tájkép látszott elterülni, melynek keretét a felhők különböző alakja képezte. *Rügen* szigete, — a *Thüringi* erdő, — a *svajci* hegyek, s a messze elnyúló *Keleti tenger* szegék be a láthatárt. Itt ott a földön csillagok látszottak ragyogni, mely tünemény nem volt egyéb, mint egy egy tó sima tükreben megtört napsugaraknak visszaverődése.

A léghajózásnál egyik legnevezetesebb jelenség, hogy a magasból a föld *homorúnak* látszik, holott valóságos alakja domboru. Ez azon optikai csalódáson alapul, hogy már kis magasságban is a láthatár a szemmel egyforma magasságban emelkedik, nagyobbodik. Szintén nevezetes, hogy a hegyek kidomborodása nem vehető ki, hanem az egész kép síkságnak látszik; a mennyboltozat színe pedig sokkal *sötétebb kék*, mint odalenn.

Léleketvételünk épen nem szorult el, de fülünkben, már 10 ezer lábnyi magasságban, belőlről nagyon élnék nyomást éreztünk. A bennszorult lég oly erővel iparkodott kijöni, hogy hallásunk majdnem elveszett. E siketség pár óráig a leszállás után is megmaradt, s bizonyosan a gyors utazás alatt a légnek egyenletlensége okozta.

Végre eljött a leszállás ideje. A felső légfolyam nagy gyorsasággal már messze ragadt bennünket. *Regenti*, kémlelve, homokkal kezében, majd lejjebb majd főlebb kormányzá a hajót, míg észak-nyugati irányban, merre a léggömb folytonosan haladt, a földön egy siktért jelölt ki, hol megállani akart. Lassan megnyitá a léggömb billentyűjét; a könnyű gáz nagysebesen özőnlött kifelé, s már csak 2000 lábnyi magasságban voltunk, midőn az alszél, mely irtózatosan dühöngött, a hajót ellenkező irányban elkapta. *Regenti* a hajóból az utolsó terhet is kivetette, de az a felsőbb légkörbe vissza nem birt emelkedni többé. Gyorsan súlyedett, s a házak növekedtek. *Regenti* kivetette a horgonyt, s intett, hogy a kötelekbe kapaszkodjunk, ha életben akarunk maradni. A csolnak már a földet érte, de a horgony még nem akadt meg. A gömb újra emelkedett, meg ismét lecsapott bennünket. Így vonszolt több mint fél mérföldön át. Már egyikünk sem gondolt szabadulásra; midőn csolnakunk a távirtda sodronyaiban megakadt. A viharban a neki vadult óriási léggömb tombolt fejünk fölött. A hajlékony

sodronyok már engedtek, de *Regenti* hatalmas karral a távirtda egyik oszlopához akasztott bennünket, míg kimerülten s vérző ábrázattal intett, hogy ő már nem bírja tovább.

Csolnakunk már már széthullással fenyegetett, midőn rémületünk nagyobbitani, egy gözmozdony közeledt felénk. (Képiünk e borzasztó jelenetet híven tünteti elő.) Mindenre el voltunk készülve. A rémület tetőpontján egy pásztor jött segítségünkre, nejevel s gyermekeivel. A mozdony már csak 300 lépésnyire volt midőn észrevettük bennünket. A vonat rögtön megállott s a vasuti őrs és a mozdonyvezető segítségével, végre szétszaggattott öltönyben, sérült karral, lábbal, de mégis szencsésen menekülnünk sikerült. *Nauen* közelében voltunk. A léggömb azonban vigyázatlanság miatt a hálóból kiszabadulva, a még benne levő gáztartalommal nyilsebesen repült föl, s többé nem akadtunk rá. Mint mondják, pár nap múlva a *Nauen*en tuli térségen ezer darabva tépve találták.

Mint látjuk, ez újabb léghajózás is még mindig számos veszéllyel s bizonytalansággal járt. Cs.

Apró szentek napja.

(Dec 23-a.)

Tán nem csalódom, ha azt hiszem: hogy lehetnek, kik nincsenek tisztában azzal, hol veszi magát az *apró szentek napja*; azért azt elmondani nem tartom fölöslegesnek.

Röviden is célt fogunk érni. De hogy kivánt sikert arathassunk, a hajdani *Zsidóországra* kell kissé visszapiantlanunk.

Zsidóországot, már Krisztus előtt hatvan évvel, meghódították a rómaiak, s azok rendeltek oda királyt, kit a nép mint idegent s amellet zarnokot, halálból gyűlölt.

Ha valaha, most vártak beteljesedését a *Messias* eljövételének, kit ők mint *földi szabadítót* várták és reméltek.

De még nem volt itt az idő; a római járom is csak maradt, s utóbb a kegyetlenségéről híres *Heródes* lett királyukká, Krisztus születése előtt negyven évvel, ki igazán zarnok uralkodó volt.

Azonban egyszer eljött az idő, hogy beteljesedjenek az isteni ígéretek, s született, kit a nép esdve várt, a . . . *Messias*!

Zsidóország most újra született. „*Ma született nekünk a megtartó! ki az ur, a Dávid városából*“ — örömmel hangoztatta az egész nép, s ez általános öröm elhangzott messze földekre, úgy hogy még a *fogságuk* idejéből napkeleten elmaradt zsidók is követeket küldöttek haza, osztozni az országos örömben, s letenni az új király előtt, nevökben is — hódoló tisztelgetést.

Heródesnek most gyűlt meg a baja. Attól félt, hogy az újszülött mint a *Dávid* nemzetségének ivadéka, (test szerént) törvényes zsidó király, kiért trónjából gyalázatosan ki fog vettetni a néptől, mely őt s az idegen hatalmat utáni megtanulá, s melynek már csak egy intés kellett, hogy fegyvert fogjon szabadsága elnyomóra.

Előtte állott a veszélyes. Más módot nem talált a megmaradására; mert trónját minden áron meg akarta tartani, — elhatározá megöletni a kis gyermeket. De hogy lehetne feltalálni? Ez volt a nagy kérdés.

Fortélyhoz fogott: Hivatá a napkeletről jött zsidókat, tudakolá tőlük az új király hollétét, s miután nem kedvező választ kapott, meghagyá nekik: „*Elmenvén oda, szorgalmasan értekezzetek a gyermek felől, és minek utáná megtaláljátok, adjátok tudomra, hogy én is elmenjek és tisztességet tegyek neki*.“ (Máté II. 8.)

Igy vélte feltalálhatni azt, kinek állnok lélekkel istenitisztelést fogadott, holott szívében halálát végezté.

De a követek nem jöttek vissza, beláttak ők a képmutató ravasz lelkebe.

Heródes észrevette megcsalását. S miután e vérszomjazó szörnyeteg titkos utait felhasználva ki nem nyomozhatta a halálra szánt ártatlan csecsemőt, borzasztó gondolat villant meg agyában: Leöletni két éven kezdve minden gyermeket, kik között, hitte — ott leend majd a zsidóknak született királya.

Ugy tett, mint gondolá. Intett zsoldos hóhérainak és az ártatlan csecsemők százanként szakgattatának le szülőik kebléről, *Bethlehemben* és annak környékén, hol hitte az új királynak születését.

Hajborzasztó mérsárlás vala látható. A gyermekeikért jajgató anyák kiáltásai betölték *Bethlehemnek* utcáit, sőt a zilált hajakkal kétségbeesetten szétfutkosók keserves jajait a szomszéd *Róma* város lakói is meghallhaták.

Nem vala szánakozás, sem irtalom és kegyelem. *Bethlehemnek* utcáin és környékén, az erőszakos halál veszett szolgáló vértuszajzava szerteszáguldoztanak.

Elég az hozzá, a kisdedek, számszerent mintegy száznegyvennégyezeren, a Krisztusért, kit az örök végezt megmentett — elvérzettek.

E gyilkosság az égbe kiáltott, megis lakolt *Heródes* . . . nyomoruságos véget ért . . .

Több század mult el Krisztus után, azalatt sokan halált szenvedtek érte, mert az ő követőit eleinte nagyon üldözték, ki akarták őket irtani.

De végre a keresztényen vallás megerősödött, hogy többé nem kelle elnyomatásoktól félnie. Ekkor összeszedték mindazok neveit, kik eleitől fogva a Krisztus nevét megölték, s beirták őket a *marttyrok* sorába, egy nagy fekete könyvbe, mindeniknek egy bizonyos napot tüzén ki, melyen érettek istenitisztelést tartott. Így határozottat a kilenczedik században, a *bethlehemi kisdedek emlékére is az apró szentek napja* december 28-dikára.

Ezen napon a gyermekeket, fűzveszőkorbácsccsal meg szókták ütögetni jelöl: hogy mint ama hajdani kisdedeknek, nekik is sokat kell szenvedniük.

K. F.

Biztos szer a marhavész ellen.

A Vasárnapi Ujság azáltal felel meg leginkább népközlönyi tisztének, hogy szivesen nyitja meg hasábjait oly értekezéseknek, mik a nép anyagi vagy szellemi jólétét tárgyazzák, és most, mikor a földmives osztály legnagyobb szerencsétlenségére, a keleti marhavész pusztit, minden az e tárgy körül hozzá benyújtott értekezéseket szivesen közölt. — Nem kétlem azt, hogy e kis czikk első pillanatra is figyelmet ébresztend, miután annak czíme igen nagy hü-hóval kezdődik, és így ha írója nem nyegle vagy hazug, nyegle sorok minden betűje ugyanannyi aranyat ér, sőt szerzője a tulzerényesség gyanujába esik, hogy titkát nem adja el a kormánynak vagy magánosoknak jó árt.

Nem kezdem úgy, mint a hirlapi hirdetések szókták, hogy „*hosszas buvárkodásom és 20 évi gyakorlati kísérleteimnek végre sikerült felfedezni e szer*“; nem: hanem megvallom, hogy csak egy évi szomorú tapasztalások eredménye az. E büvszert, e talizánt, a mi egyedül képes a gazda marhát megóvni a veszélytől, nem kell a patikában készpénzért venni, mert egyik kitűnő tulajdona az, hogy egy *krájacárba* sem kerül.

De nem csűröm csavarom a dolgot, tudom, hogy felfokoztam minden olvasó kíváncsiságát. Ime tehát előllok vele, mert e szer nem más, mint az *orvosrendőri szabályok szigorú alkalmazása*. — És mégis ki hinné el, hogy foghagymát, gyömbért, fenýómagot, búraszapot, kánfort, büdös kóvirágot, tormát, sőt, savakat vérbocsátást, bódárszereket és Isten tudja mit még örömet alkalmaz népünk, csak hogy ez egyet, a mi biztosan segít, valahogy kikerülhesse.

Atyafiak! az egész művelt világ minden természettudósa és orvosai egyértelműleg kimondák e rettenetes nyavalyáról azt, hogy az *tiszta ragály*, azaz: hogy minden szarvasmarha, melynek fogékonyasága van a betegség felvételére, mielőtt érintkezésbe jö a fertőzött állattal vagy annak bármilyen hulladékával (u. m. ganaja, vizelete és kiparólgása), azonnal megbetegszik ugyanazon betegséggel. — Az egész világ tudós férfiai hiszik és tudják e t, de ti ellene szegültök, és nem hiszitek, nem akarjátok hinni.

Ha himlő uralkodik a faluban, gyermekeiteket úgy-e bár óvjátok, hogy oly házaknak még csak tájára se menjenek, mely e nyavalyával fertőzve van, mert bebizonyult az, hogy ragályos. Ha e szabályt tartanátok a marhavészről is, nem volna ok most annyi szerencsétlenség elpanaszolására, mert akkora a ti károtok, hogy sokáig még az időt is ettől számíttjátok, ezen szerencsétlen évtől, a mi egész időszakot képezett életetekben. En példa gyanánt csak Győrmejtét hozom föl, melyben, lelkiismeretesen elmondhatom, hogy a 8 fertőzött hely között a keletimarhavész akkép pusztított, a meny nyire a község gazdáit hiszékenyek, és rábeszélhetők voltak. Ott van *Börce*, igen tehető község, 30 marhával bíró gazdák is voltak ott, de csak voltak, mert mikor csak pár eset mutatkozott náluk, hiában volt ott minden ékes szólás, hiában az erélyes szolgabírónak büntetés és szigora! az orvosrendőri szabályok nem tartattak meg, mert biz ez olyan dolog, hogy ahhoz saját jó akaratunk szükséges, ott előre megívendőltem a láttottakból, hogy magja is kivész náluk a szarvasmarhának. Vészmadárnak mondtok talán érte, de a következők igazolta állításomat. Ugyanott a püspökségi derék értelmes ispán, és a szellek nagyobb része hitte a jó szónak, tökéletesen elzárták házuikat a közlekedéstől, lakat alatt tartották oljajukat és egyetlen egy sem veszett el marháik közül. Ellenben több községet tudnék felmutatni, hol egy kis erélylyel és jó akarral teljesen elfojtatt a vész.

Hiában, csak a régiek maradunk mi mindig, és saját karunkon tanulunk — jó későn.

Egy más községben nehezen, de mégis rábeszélhetők voltak az atyafiak és elfogadták azt, hogy a betegség ragályos, de eleinte egy szőnyök köztük így okoskodott: *Uraim!* monda, az elmult marhavészben, 1855-ik évben, próbát tettünk mi azon, hogy a betegség ragadó s vagy nem, és pedig úgy, hogy akkor egy igen hamis bikája volt a községnek, mi azt oda vezettük mindig, hol legnagyobb volt a vész, sőt a vészben elesett marhának vérel az órrát is bekentük, csak hogy veszzen el. Azt hiszik az urak, talán megdöglött? meg ám! maig is élne, ha meg nem ettük volna! — Ezen tapasztalati okoskodás azonban nem bizonyít többet, mint hogy azon hamis bikanak épen semmi fogékonyasága sem volt a betegséghez, és ha mi láthatnók azt, melyik marhának van, melyiknek nincs fogékonyasága e gonosz bajra, úgy tudnók azt is, hogy melyiket kellene örízniük, de így az okosság parancsolja, hogy valamennyire vigyázzunk, mert az a hamis bika maga nem döglött meg ugyan, de az a ragályt, a mit hiába vett föl, talán száz más marhára is kiterjesztette, mert folytonosan fertőzött olakban lévén, egész valója megfertőzve volt. Hisz sem az embernek, sem a kutyának, sem a takarmánynak nincs fokéonyasága rá, és mégis e három tényező a leggyakoribb tovatertesztője a ragálynak, mert magán a fertőzött állatnak

hulladékait viszi tovább. — Minthogy azonban a t. szerkesztő ur előtt régen a szobás g vádja alatt állók, (Honnan e gyanúsítás? Szerk.) legyen elég még egyszer megemlíteni, hogy:

1-ör Nincs ember, ki megítélhetné, melyik marha fogékony e betegségre és melyik nem.

2-ör Hogy nincs szer, melylyel az előrelátó gazda a ragályt megelőzni tudná, csak a szigorú elkülönítés az.

3-ör Hogy valamint az ember, ha himlőt kapott, keresztül kell annak hatolni minden stádiumain és a betegség kifejlődését megakadályozni nem tudjuk, ugy a fertőzött marhával is csak azt tehetjük, hogy a többletől elkülönítsük, nehogy azokra a betegség átmenjen.

4-er Hogy a betegség nem fejlődhetik ki sem a levegő, sem az eledelek által, sem a marhának természetéből, hanem csak egyedül ragályhoz által. Tehát semmiképp ne engedjünk valami fertőző anyagot marháinkhoz férközni, akkor mentve lesznek marháink a keleti marhavész veszedelmétől.

Nyáron ezen eljárás áldozatba kerülne, de télen, midőn a marhák ugy is ólakba szorulnak, semmi áldozatba nem kerül. — Győrött, dec. 9.

Dr. Sikor József, Győrmege főorvosa.

Versek és számok.

Hogy e kettőt mikép lehet egymással összekötni, annak élő bizonyossága az alább következő vers és hozzá mellékelt kísérő czikk, melyeket, a karácsonyi diótörés napjaiban, egy némely olvasónk szórakozással itt közzé tesszünk. E művek szerzője egy érdemekben megőszült, országészerte ismeretes, lelkes hazánkba, a már majdnem félszázad óta költői művekkel foglalkozó *Sebestyén Gábor* ur, ki egyéb közhaznu munkásságától felmaradt idejét örömet forditja elmés kombinációk, szellemi curiosumok összeállítására. Bizonyosan lesznek, kik e legújabb terméket sem fogják érdekelni végig olvasni. — Az új év ugyan még be nem köszöntött, de talán nem árt, ha még távolról, előre felköszöntjük. — A vers- és számtani gymnastikai művek következők:

Uj évi himnusz.

1863-ra.

Boldog új évet magyar!
Ha csattog is az agyar,
Mely feléd vágni akar,
Ne félj: véd egy égi kar.

Nagy a magyar oltalma,
'S világszerű hatalma:
Noha játszik azzal ma
Egy Páris szervü alma. *)

A magyar boldog lenne,
Ha mind egyetértene;
Igy — csak így segítene
A honnak szent Istene.

Szeresd hát a honodat,
Honoddal királyodat:
Békítsd ki a dolgokat,
Várva a szebb napokat.

Fényt, derüt a hazának,
Szívet lelket fiának,
Szépet jót leányának,
Örömet mindnyájának!

Kitelte próbáltatás
Ideje, most jövend más;
Égből jön a jobb hatás,
S a magyar népre áldás.

Isten! a király szívet,
Ezzel egygütt a népét
Ihletve, áldd meg a két
Elem egygüttés mivét!

Ha int egy menyeei kar,
Mely a honnak jót akar
Áldás jön égből hamar.
Boldog új évet magyar!

Sebestyén Gábor.

Ennek az új évi himnusznak mindegyik sora 18 betűből állván, legyen szabad némi elmefuttatásul, egy kis cabalistical számításokkal kimutatni, mikép a küszöbünkön álló 1863-dik év is *tizenhatalmas szám*. Nem csak azért pedig, mivel e három szó „tizenhatalmas szám” 18 betűt tartalmaz, avagy mivel az 1863-nak két első száma is, az egygütt kimondás szerint 18; hanem inkább azért, mivel ezen két első szám egyes számainak összege (1+8=9), épen annyit tevé, mint a két utóbbi (6+3=9), valamint ez a két 9 összege (9+9=18), ugy maga az egész 1863-dik év száma egyes számainak összege is 18 (1+8+6+3=18); mely 18, épen ugy összege a két 9-nek, miként a 18 egyes számainak összege a 9. Jelen évszámban tehát a 9-es szám szerepel; de szerepel az 1863-nak 24-féleképpen történetben minden változataiban, melyek a következők:

1863, 1836, 1683, 1638, 1386, 1368,
8163, 8136, 8613, 8631, 8361, 8316,
6183, 6138, 6813, 6831, 6381, 6318,
3186, 3168, 3816, 3861, 3618, 3681.

Ha immár ezen összegek bármelyike, akár a 9-el osztatik el, akár a 9-es belőle kihányatik, semmi sem marad fenn, jelölül annak, hogy a 9, mindegyiket tökéletesen kifutja. Ezen 24 rendbeli summák összesen 119,988-at tevé, ebből is a 9-eket kihányva, épen ugy semmi sem marad, mintha azon nagy összeget 9-el elosztjuk: sőt a 119,988 egyes számait összeadva, 36 jön ki (1+1+9+9+8+8=36), mely 36 a kétszer 18, vagyis a 18 meg 18 összege (2×18=36, és 18+18=36); s ennek a 36-nak is az 6 egyes számai 9-et adnak ki (3+6=9).

De a jelen évszámában a 9-es szerepel még annyiban is, hogy az 1863

*) Tudjuk a mythos szerént, mikép eszközlé Páris, a visszavonás istennője, Eriv által eldobott aranyalmával, Troja pusztulását.

két első számában, a 18-ban, a kilencz 2-szer, és a két hátulsóban, a 63-ban, 7-szer levén meg; vagyis a 9, a 2-vel, és a 7-tel sokszoroztatván, kiadja a most említett 18 és 63 összegeket (2×9=18, és 7×9=63), már pedig ez a két sokszorozó szám is, t. i. a 2 és a 7, egygütt ismét 9 (2+7=9).

A jelen 19-dik század, a mennyiben a két első számok összege, az egész század mindegyik évében 9-et teszen, 9-es századnak szintén mondat-hatnék, de két végső számainak összege nem mindig 9. Oly évek ugyanis, melyekben a két végső számok összege is annyi mint a két első, t. i. 9, az egész században csak 10-szer fordulnak elő. Az 1-ső ily évszám az 1809, 2-dik az 1818, 3-dik az 1827, 4-dik az 1836, 5-dik az 1845, 6-dik az 1854, 7-dik az 1863 stb. Most tehát a 7-dik ilyen 9-es év derült fel ezen 9-es században: és ezen két factor, a 7 és 9, egymással sokszorozva kiadja a két végső számot a 63-mat (7×9=63), mely az ezen századbeli két elsővel (mely tulajdonképen nem 18, hanem 1800) 1863 lesz. Jelen egész században tehát a 18-as szám levén a két kezdő szám, igen természetes, hogy az ezen század 18-dik éve, számjegyileg és így szemmeláthatólag is, két 18-asból áll, t. i. 1818. Ez az 1818, többféle viszonyban van az 1863-al. A két 18 ugyanis összesen tesz 36-ot (18+18=36), a 36 két egyes száma pedig 9-et (3+6=9). És ezen három tétel egygütt 45-t ad ki (18+18+9=45, avagy a két utóbbi tétel szerint, 36+9=45). Az 1818, összeadással adá ki a 45-t; az 1863 pedig kivonás által t. i. két első számanak, a 18-nak, a két hátulsóból, a 63-ból kivonása által, szintén 45-t ad ki (63-18=45). Ha immár ezt a 45-t vonjuk ki az 1863-ból, az 1818 jön ki (1863-45=1818); ha pedig ezt a 45-t az 1818-hoz adjuk, ki jön az 1863 (45+1818=1863). Az 1863-ban továbbá, még az 1818 is benne rejlik; mert a két első szám, láthatólag 18: a két végső pedig egymással sokszorozva, szintén 18 (6×3, vagy 3×6=18), és így a kettő egymásután írva vagy mondva 1818. Azonban valamint az 1863 egyes számainak összege 18, ugy az 1818 egyes számainak összege is 18 (1+8+1+8=18). Ha ezt az 1818-at az 1863-al összeadjuk, az összeg lesz 3681. Így ha az 1863 két első számát, a 18-at, az egész 1863 egyes számainak összegével, ugyancsak 18-al adjuk össze, lesz 36, mely 3681-nek két első száma: ha pedig ezt az 1863 két első számát, a 18-at, a két hátulsóhoz a 63-hoz adjuk, lesz az összeg 81 (18+63=81), mely 81 a 3681-nek két végső száma, s ekkép a két tényezőkből lesz 3681. Ne feledjük, sőt egy visszapillantással ujjolg tekintsük meg, mikép a főbbi 24-féle számváltoztatban, első helyen 1863, a legutolsó helyen pedig 3681 áll. Különös! hogy 1863 visszafelé 3681 (összege t. i. az 1818 és 1863-nak), és a 3681 pedig szintén visszafelé 1863.

Láttuk, mikép a 9 mellett, a 7 is szerepel ezen 1863-ban: sőt annak két első számában, avagy az egész 1863 egyes számainak összegében, a 18-ban, egymásból kivonás, és egymással összeadás által, mind a 7, mind a 9, ott lappang: mert 8-1=7, és 8+1=9. A 7 és 9 pedig egymással sokszorozva, mint láttuk, kiadja az 1863 két utolsó számát, a 63-at. Mivel azonban a régi babonás világ előtt, a 7 és 9, részint a maguknak magukkal, részint egymással való sokszorozásnál fogva, tényezőül tekintettek az ugynevezett *climactericus* — vagyis a 49, a 63, és a 81 éveknél; mert 7×7=49, és 7×9=63, és 9×9=81: ezek sok előítéleteknek levének szülői. Szorosan véve ugyan, minden 7-dik év *climactericusnak* vétetett; de leginkább a három nevezett, és a közt is a 63-ik tartott főképen *climactericusnak*, s mint ilyen *criticusnak, veszélyesnek*. A jelen század első évében, az 1801-ben születettre nézve pedig ily *climactericus* ez az 1863-ik év. De bár 63-ik évükben sokan elhaltak, innen nem következik, hogy minden 63-dik éves azon évben elhal. Az ember élete ha számított is, azért ez vagy amaz számhoz, különösen épen *climactericus* évszámhoz nincs köve. A jövő 1863-ik év tehát minden 63-as volta mellett is, csak olyan év, mint a nem 63-as. A 18-as számot továbbá feltaláljuk még, nemcsak a *Hymnus* 32 sorának mindegyikében (18 betűből állván mindegyik sor); hanem az egész *Hymnus* minden betűinek összegében, az 576-ban is (18×36=576); mert az ezen 576 egyes számainak összege is 18 (5+7+6+18=18). A 18 pedig, a mint láttuk, dupluma a 9-nek, és a 9 összege a 18 egyes számainak.

Vége szerepel a 9-es szám olyformán is, hogy ez az 1863-dik év az 1000-dik éven kezdendő évezredben — avagy mióta Magyarország magyar ország, és így sz. *István* első magyar király megkoronázatása óta — a 9-ik *hatszázharminc évszám*. Az 1-ső 63-as évszám ugyanis az 1063, a 2-dik 1163, a 3-dik 1263, és így tovább, mig nem 9-dik a jelen 1863-dik. Az 1000-dik év nevezetes arról, hogy ebben nyert *István* herceg királyi koronát és címet (különben is *Stephanus* — *Στεφανος* — magyarul *István*, görög jelentésű *korona*), mely koronával akkor mindjárt, mint Magyarország első apostoli királyá meg is koronázott: 63 év mulva pedig, 1063-ban, *Salomon* király, az I. *András* fiának fejére tetetett a magyar korona. (Valamint a „*hatszázharminc évszám*,” ugy „A MAGYAR KORONA” is 18 betűből áll). Majd *Erzsébet*, Albert király özvegye által, ez a magyar korona, 1440-ben, III. *Fridrik* német császárnak zálogotatván el, ezt 23 év mulva, I. *Mátyás* — az *igazságos* — 60,000 darab arannyon, mint azonban örömben az ország tett le, ismét egy 63-as, t. i. a következő századbeli — vagyis az ezen évezredben levő minden 63-as évek épen köztársasági 63-as évében — 1463-dik évben váltotta ki: mig nem azzal a következő századbeli 63-as, vagyis 1563-dik évben, II. *Maximilián* (kinek fiát, *Rudolf* koronaherceget, az 1572: 2. t. cz. szerint, maguk a magyarok kívánták királyuknak) ünnepélyesen megkoronázott. Azóta egyik 63-as évben sem történt honunkban koronázás. Azonban ez az 1863-dik év, csak most kezdődik — és így még nem múlt el.

Sebestyén Gábor.

Vasárnapi Ujság 52-ik számához 1862.

T Á R H Á Z.

Az év végén.

Ismét egy szakasz végpontjához értünk, — ismét leeresztjük a függőnyt, hogy a nyomban következő új felvonáshoz tegyünk előkészületeket. Az idő ki van mérve s figyelmünket mára jövő percz teendői veszik igénybe; de, régi szokásunknál fogva, nem vonulhatunk félre anélkül, hogy t. cz. közönségünkkel még egy pár bizalmas szót ne váltsunk.

Oly év után zárjuk most be az ajtót, melyet a történelem nem fog bejegyezni az ország fényes éveinek sorába. Nem tartozik ránk, a politikai helyzetet vizsgálni; csak azon általános jellemvonásokat akarjuk érinteni, melyek a társadalmi élet külsején nyilatkoztak. Az 1861. év végén támadt lehangoltság örösképpen átment utódjára, s csaknem a legújabb időkig — midőn ismét a remény melegebb sugarai jelentkeznek a légkörben — folytonos és már nem is sejtett zsiabadásban tartá a kedélyeket.

Egyéb közügyeinknek kívül megérezte a nagyos lehelletet összes irodalmunk is. Kérdéseink a könyvtársok raktárait, pillantásokat be a lapkiadók jegyzékébe, s mindenütt egy sobhajjal fogtak találkozni, sobhajjal, mely a korábbi esztendő hatalmasan előre törekvő szellemét, lelkesültségét s áldozatkészségét o hajtja vissza.

Azon elmult évek szellemének vissza kell érkeznie, sőt a közel jövő annál is komolyabban törekvésünket s magasabb lelkesedésünket fogja igénybe venni.

A haza legfontosabb perczét talán a közeledő év hordozza méhében — s ki ne élne azon hitben, hogy ha a hon fiait „ész, erő és szent akarat” lelkesíti, a válság a nemzet boldogságára fog elődlni s áldásdus nyomait a késő kor nemzedékeire is kiterjesztendi?

Egy kis újmatatásul kíván szolgálni e pár szó arra, mikép itt az ideje, hogy a szellemi erők újra ébredjenek s minden figyelem a közügy s annak tüzhelyei körül központosuljon. *Műveltségünk, ismeretünk, erélyünk s polgári erényeink* — ezek legyenek a mi szövetségeseink, ezek biztossáuk számukra a sikert s becületet.

A magyar lapirodalom terén — mintha az idő lüktetését már előre érezni — megkettőzött mozgalom és munkásság merül föl. A régi közlönyök közül egy sem szándékozik feladni állomását, s a régiék mellé egy sereg új vállalat lép, melyek hivatva érzik magukat, a várt események utegyentőivé lenni.

A Vasárnapi Ujság és politikai társalaja a szokatlan zsiabogás és tolongás között is régi kerékvágásában meg fog maradni, s azon külső újalakban is, melybe újjévkor öltözik, mindenkor azon részen fog küzdeni, a hol a *felvilágosodás, szabadság és törvény* zászlóját lengetik.

S azért mindazokat, kik e zászló alá kívánának gyülekezni, szívesen látjuk táborunkban; szívesen várjuk nagyszámú régi híveinket, kik, mint avott munkatársak vagy gyámoltól részvényesek, régen kitűzött szellemi céljainkat velünk egygütt osztják és pártolják. Hadd tanúsítsák e lapok, hogy valamint eddig, ugy ezután is bármely válságos napokban készek is, képesek is lesznek megfelelni azon állásnak, melybe őket a legmegtisztelőbb bizalom emelte.

Lapunk, e szám bevégeztével, a tizedik évfolyamba lép. Mily alkalmas időpont volna ez visszapillantani a multba, párhuzamokat vonni az *akkor* és *most* között, bírálni az előmenetelt vagy hátramaradást, s okoskodni az akkori 7, s a mostani 70 magyar lap állapota s feladata felett! De hadd írjuk ezt is a jövő év teendői közé, melynek talán néha néha egy kis emlékeztető nem fog kárára válni.

Kebünk ez év végpillanataiban különben is másnemű érzelmekkel van eltelve — lehetetlen is megállanunk, hogy rövid felszólalásunk személyes és magán ügyeink fölémlítésével ne végződjék. A szerkesztő nem régiben egész őszinteséggel közlé a lap jövő évi folyama iránti viszonyának ezuttal megváltozását, s kéré a olvasókat e reá nézve fontos esemény szíves figyelembe vételére. Örömmel jelenti ki már most, hogy a magyar közönségbe vetett bizalmában nem csalatkozott, s a részvét és barátság oly érdemfeletti s megható bizonyítványában részesült eddig is, melyek buzditó példál szolgálhatnak ez ország minden szellemi munkásának s hangosan tanusítják azt, hogy e hazában a jóakat és kitarás minden anyagi jutalomnál becsesebb elismerésre, becslésre talál.

Hadd mondjam el még egyszer hálánat s tiszteletemet a nagy magyar közönség s e lapok minden régi és újabb barátja irányában. S ha a sorstól kirendelt álláson sikerült eddig honfittársaim bizalmát némileg kiérdemelnem, csak felhívó jelöl veszem az arra, hogy e szép pályán kettőzött szorgalommal és igyekezettel csüggedetlenül előre haladjak.

Adja az ég, hogy a Vasárnapi Ujság hatása és élete még ezután teremje a legszebb virágokat!

Boldog viszontlátásig az új évben.

Pálh Albert.

Irodalom és művészet.

*) (A magyar akadémia „*Almanach*”-ja 1863-ra) megjelen, csillagászati és közönséges naptári részszel, s különösen az akadémiai összes tagok születési éveinek, jelen évi szellemi munkálódásának, s tartózkodási helyé-

nek följegyzése által igen érdekes közleményeket tartalmaz. Magában foglalja továbbá az akadémia alapszabályait, ügyrendét, munkálatait stb. Az öszletes kimutatásból kitünik, hogy az akadémiai elnökség és igazgatótanács áll jelenleg 261 tagból: tiszteletbeli tag van 21, rendes tag 40, levelező tag 143, és külföldi levelező tag 57, összesen 261. Ezek közül a nyelv- és széptudományi osztályban 65, a philosophiaiban 23, a törvénytudományiban 34, a történelmiben 57, a matematikaiban 27, és a természettudományiban 55 tag van. Üres hely van jelenleg az igazgatótanácsban 4, — a tiszteletbeli tagok osztályában 3, — a rendes tagok osztályában pedig kettő.

*) (Az „*Egyetemes magyarországi kath. egyházi névtár*”, — a plébániák utolsó postáállomásainak megszerzése huzamos időt igényelvén, — csak 1863. január végén kerül ki sajtó alól; azért az előfizetési határidő, és a megrendelés is, a jövő évi január végeig meghosszabbittatik. Az 1 f 50 kr előfizetési pénz Wodianer F. kiadóhoz küldendő.

*) (Bottyan János kurucz tábornok) — kit közönségesen csak *Vak Bottyan*nak neveznek, — életírásán s levelei összegyűjtésén dolgozik *Thaly Kálmán*. Már eddig is gr. *Károlyi György* azon kegyben részesített, miszerint a gr. *Károlyi* nemzetség levéltárába — melynek a Rákóczi korszakra vonatkozólag különösen gazdag adatait *Szalay Lászlónak* kívül eddigéig még egy történetirő sem használá, — szabad bebecsátást, s működhetési tért nyert. E gazdag levéltár magától Bottyan tábornoktól 60 darab eredeti levelet, — többnyire nagyérdékű *haditudósításokat*, — tartalmaz. Miután *Thaly Kálmán* e kedvező körülményen kívül azon rendkívüli szerencsében is részesül, hogy őt Bottyan tbb halál pályájának megírásában a fiatal erők lelkes gyámoltója, országosan tisztelt jeles történetirőnk *Szalay László* is támogatja történeti okmányok közlése s utasításai által: hogy Bottyan leveleinél minél teljesebb gyűjteménye eszközölthetessék, *Thaly Kálmán* tisztelettel fölker mindenkit, a kiknek e tábornoktól levelei volnának, szíveskednének ezeknek másolatait, czime alatt a „*Pesti napló*” szerkesztőséghez beküldeni. Ily levelek leginkább *Dunántul*, a *Duna-Tisza* között, továbbá az *Alsó-Vág* és *Garam* vidékén létezhetnek, miután a híres kurucz vezér hadműködése leginkább ez országrészekre terjedt ki.

*) (A hangszegyleti zened javára) e hó 21-én tartott első philharmoniai hangversenyen, a klasszikus zene barátai szép számmal jelentek meg, s mind a kitünő műdarabok, mind a jeles szabatos előadás, zajos tetszéssel fogadtattak. *Biglio* a „*Jessonda*” operából énekelte egy magánad, mely szintén nagy tetszésben részesült. Az első philharmoniai hangverseny e szép sikere után reméljük, hogy a következő phil. hangversenyek iránt még melegebb részvétet s fokozottabb érdeket fog a közönség tanusítani.

*) („*Szentelt Koszorú*” cím alatt) *Kuliffay* Edéltől egy költeményfüzet jelent meg. *Nyom. Bartalics Imréné*. E költemény-füzetet a Sz.-István-társulat kiadásra méltónak ítélte; minthogy azonban több nagyobb mérvű kiadással van elfoglalva, a kiadási jogot *Garay Alajosra* ruházta. A kötet, czimének megfelelőleg, vallási dalokat, legendákat stb. tartalmaz, szentlelkű és megható ihletben. Ára 40 kr. o. é. Kapható a kiadónál (zöldfütecs 7. sz. alatt) s a Szent-István-társulat ügynökségében. (Lipót-utca 8. szám alatt.)

*) (Videki lapjaink egyiké, a „*Hortobágy*”) a jövő évre megnagyobbított alakban fog megjelenni, s *Debrececnél* és a *Tiszavidéknek*, hű tükré lenni kívánkozik. Szerkesztője *Illésy György* leendő, ki a lap változatossá s érdekessé tételére mindent el fog követni. Megjelenik hetenkint egyszer. Ára egész évre 6 ft. félévre 3 ft. negyedévre 1 ft. 80 kr. Gyűjtők 10 előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak.

*) (Szinbázi napilap) van keletkezésében, mely színházi s egyéb művészeti újdonságok mellett a szinlapot is közlené, s ennek kedvéért a nemzeti és népszínházi igazgatóságok megszüntetnék a szinlap-bérletet, s a lap a színházban is árulhatnék. Szerkesztői: *Szerdahelyi Kálmán* és *Vadnay Károly* lennének. Több ízben volt már ilyen vállalat tervezve, anélkül, hogy életbelépni tudott volna. De most e ezélszerű vállalat létrejöttét a két színház egyesült erejétől bizton reméljük.

Egyház és iskola.

*) (A két *patentis* ev. egyház) hír szerint kérvényt nyújtott be Ö Felségéhez, hogy vizsgálat-tételre *katholikus német* biztosokat küldjön ki, hogy így a legszigorubb *semlegességről* biztosítva legyenek.

*) (Nemes határozat.) *Pécs* város községtanácsa legközelebb olyan határozatot hozott, mely hazánkban még tán sehol, vagy csak igen ritka helyen adta elő magát. — A folyó hó 8-án tartott városi közgyűléselő a pécsi izraelita-község folyamodott a 4 ft. és 2 leányosztályból álló mintafőlelmitanoda helyiségei számára a kellő tűzfánakra a városi erdőből való megajánlásáért. — A közgyűlés egyhangulag határozatképp kimondá, hogy a pécsi izraelita tanoda ezután évenként 12 öl fát nyerend a főnnebbi czéllra. Követésre méltó határozat. *Pécs* városa különben a lefolyt hat év alatt a nevelés szent ügye előmozdítása végett a külvárosokban is két szép emeletes elemi (nép-) tanodái épületet emelt, s a kised-óvodák ügyét is eltökélte fölkarolni s kedvezőbb pénzügyviszonyok mutatkoztával e tekintetben is megfelelő ember-szerető kötelességének.

** (A protestáns egyházfőnökök) közelebbi kihallgatása alkalmával Geduly superintendens egy pasquillot nyújtott át Ó Felsőszéknek, mely Bécsben nyomtatott s Német-Lipcsén — Liptó megyében — terjesztetik. E gúnyiratban Gedulyról az mondatik, hogy a sz. háromságot tagadja, hogy Pesten egy bizottságot alakított, melynek czéjja a lutheránusok kalvinizálása stb. — mind olyan dolog, melyekkel a népet felizgatni akarják. A császár részvétellel hallgatá ki a superintendens panaszát s ígéretet tón, hogy e tárgyban vizsgálatot fog rendelni.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (Magyar lisztet rendeltek meg Braziliába,) egyik pesti gözmalomból. Ez alkalommal egyik német lap a hazai lisztgyárosokat Rio-Janeiróra figyelmezteti, mely jelentékeny „lisztpiac,” s hova Trieszten és Fiumén át igen előnyösen lehet a szállítmányokat küldeni, ha a szükséges elővigyázati szabályok megtartatnak, s a liszt ásványrészekkel nem vegyítették. A Rio-Janeiroba szállítandó lisztet a nagy tengeri út miatt nem szabad volna zsákokba tölteni, hanem legcélszerűbb, ha 2—3 mázsájával hordóba tömjük. A londoni világkiállítás bebizonyítja, hogy terményeink számára az atlanti tengeren túl is találunk elég kivitel helyet, ha nem kiméljük a fáradságot, hogy a forrásokat felkeressük.

** (Uj légszusz-mérő óra.) Tégi Antal sz.-fehérvári hazánkfia, ki Londonban 6 évig tartózkodott, és magát a gépészet terén kitünően kiképzé, új szerkezetű légszusz-mérő órát talált fel, s melyet az itteni légszusz-társulat válsztmányja megvizsgálván, igen gyakorlatinak és czélszerűnek találta, mivel a felhasznált gáz mennyiségét az eddigi óráknál sokkal pontosabban és biztosabban mutatja. T. hazánkfia, ki e találmányával hazáját akarja elsőbbség szerencsétlenni, méltó elismerést és pártolást érdemel, s jeles szerkezetű gépet hazánk azon városai, melyekben légszuszvilágítás létezik, sikerral alkalmazhatják. Ugyanő, London egyik gépgyárban dolgozván, a világkiállításon, mint kiállító, jutalomban részesült. Ez az ipar mezéjén előhaladásunknak szintén egyik örömdetese.

** (A Nógrádmegyei gazd. egyesület,) jövő évi májusban, a szaniszlói vásár napjain Loconcon gazdasági kiállítást fog rendezni.

Közüntézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos Akadémia) phil. és törvénytudományi osztályainak e hó 22-én tartott ülésében először is Rosty Pál akadémiai levelező tag tartotta légszfogaló-beszédét az amerikai népszokásokról. Érdekes előadása személyes tapasztalatokból alapult. Főlvoltattak Venzel és Szalay, mint bírálok véleményei Benkó Károly „Marosszék leírása” című munkájának első kötete felett, mely véleményezés végett az akademiához benyújtott. Mindkét bírálok igen becsesnek és némi irály-hibák kijavítása után — kiadásra méltónak nyilvánította. Az akadémia azonban sok elfoglaltsága s pénzerejének hiánya miatt ki nem adhatván, az érdekes munka Marosszék figyelmébe ajánlható. — Szönyegre került az „Egyetemes magyar tárgymutatató” ügye is. Aigner pesti könyvadás-segéd, kinek szép készülséggel rómer Flóris és Venzel Gusztáv igen elismerőleg nyilatkoztak, ugyanez ülése bírálatul hason munkája egy töredékét nyújtja be; tudatja egyszermind, hogy e műve 250—200 ívből fog állani. E tárgy körül hosszabb vita fejtett ki, mely azzal ért véget, hogy Aigner műve bírálatul az illető bizottságnak kiadatott. Xántus János Washingtonból tudatja, hogy tőle 2 láda könyv van utban az akademiához, igen becses gyűjteményekkel. — Ifjabb Rész Ensel Sándor a helynevek magyarosójának kérelmére, buvárlatában az akadémia segédkezet nyújt, s ha az illető tulajdonos meg egyezik, Lenkeinek e tárgyról írt, s jutalmat is nyert, de ki nem adhatott művét is fogja vele közleni. Végül a Nagy Károly-féle gyűjteménynek a roskadozó házból más jobb helyiségbe leendő vitele társaságot alkottak.

** (Az erdélyi múzeum, gróf Zichy Jenő ajándokából) legközelebb nevezetes ritkaságokhoz jutott. A többi közt különösen említérem méltó két lovagarsarkantyú, egy török s egy német; továbbá egy kis házi istenke (Lares et penates) bronzból, római maradvány; egy a Malakoff-torony romjainál őszeszedett ágyu- és kartács-golyókból készített tintatartó; Stuart Maria kis és nagy pészének másolata a lenyomattal; egy darab, Diana ephesia templomának romjából és három darab gipsz-másolat Alhambra falainak arabeszkjeiből. A gróf ezeknek nagyrészét, utazása alkalmával, mindenütt a helyszínen szerző meg. Az alhambrai másolatokat is, Alhambrában, a másolatokat készítő szobrászsal készítette a berlini múzeum megbízásából. Ennek igazgatóságától azonban azon választ nyere, hogy itt csak eredeti dolgokat állítsanak ki. A gróf nem kérdezte tovább, vajjon Mátyás király paizsának másolata eredeti-e, hanem sietett a fennebb érintett adományval Mikó Imre gróftól kinálni meg, ki azt az erdélyi múzeum nevében örömmel és köszönettel fogadta.

** (A pesti „Nemzeti kör”) e hó 21-ikén tartott közgyűlésében, Karczag Ferencz leköszönt harmad igazgató helyébe Sztupa Györgyöt választották meg. A válsztmány névsora pedig következő: Aebly Adolf, Almásy Pál, Arday Károly, Ballagi Mór, Beniczky Emil, Bókay János, Bottlik Lajos, Burján János, Clementis Gábor, Csengery Antal, Csérey Lajos, Deák Ferencz, Dobsa Lajos, Egressy Gábor, Emey János, Eötvös József b., Erdőkövy Adolf, Felek Miklós, Funták Sándor, Giczey Samu, Gorove István, Grün József, Ifju Haader György, Hajnik Pál, Hajós József, Halbauer Nándor, Havas Ignác, Horváth Károly, Huszár Ferencz, Jármay Gusztáv, Jókai Mór, Jordán József, Joszipovics Szilárd, Karczag József, gr. Károlyi Gyula, Károlyi Lajos, Keglevich Béla, báró Kemény Zsigmond, Kirá-

lyi Pál, Kiss Károly, Kléh István, Kovács László, Kölber István, Ledniczky Mihály, Lombay Imre, Medgyaszay István, Muraközy László, Nyáry Pál, Nyíry József, Pákh Albert, Papp László, Podmaniczky Frigyes, Polgár Mihály, Pompéry János, Poór Imre, Ráth Károly, Salamon Ferencz, Seregi Józsa, Szabó Richard, gr. Szápáry Gyula, gróf Széchenyi Ödön, Széher Mihály, Székely József, Szekrényesy József, Szentiványi Károly, Szerdahelyi Kálmán, Szinovác György, Sztupa György, Thaly Kálmán, Than Mór, Thanoffer Pál, Tomory Anasztáz, Tóth József, Tóth Kálmán, Urházy György, Vadnay Károly, Vas Gereben, Vidács János, Walther Gyula, Zichy Jenő.

Közlekedés.

** (A pesti s budai indóházaknak vasut által egybekapcsolására) tőkepénzesekből társulat van alakulóban. A vasúti hid a Dunán a Margit sziget közelében lenne fölláttandó; a budai hídfőtől pedig vasut vezetne a zugligetbe. E vállalat, egy építendő dunaparti gabnaraktárral négymillió forintba kerülne, s jövedelmének ígérkezik. Igaz, hogy a társulat megalakulásán kívül e vállalatnak még más nehézség is áll útjában: de ez akadály leküzdedése egy a kereskedelem, mint a közönség kényelme tekintetében nagyon ohajtandó.

** (Az alföldi vasut ügyében) gr. Károlyi György elnöklele alatt, annak lakásán, dec. 16-ikán tartott első bizottsági ülésben titkárul Szathmáry Károlyt, pénztárnokul Schossberger Zsigmondot választották meg. Ezen kívül elhatározták, hogy az előleges munkálatok költségei végett az érdektelt községeket föl kell szólítani, hogy a megajánlott összegeket a társulat pénztárnokához Pestre minelőbb küldjék be; — továbbá, hogy Pollák Gyula mérnök a helyszín megtekintésére s a szükséges adatok megszerzésére mielőbb utnak induljon; — végre, hogy az engedmény kinyerésére a leggyorsabb intézkedések teendők. A vonal mentében eső községek értesítettni fognak, hogy a környék termelésére és forgalmára vonatkozó pontos adataikat a társulat alelnökéhez, Trefort Agostonhoz küldjék be. Ily erélyes eljárás mellett az ügy valószínűleg a leggyorsabb siker remélhető.

Balesetek, elemi csapások.

** (Báró Jozsinsky László Szilágy-Somlyón) e hó 10-én esti hét és nyolc óra közt meggyilkolták. Holtteste, lakásától néhány lépésnyire tállatott fel, fején 5 nagy sebbel, melyeket ütések okoztak. A bárót kevéssel megölésére előtt egy alkusz kísérte hazáig, de aki azért a gyilkosságról semmit sen tudt.

** (Öngyilkosság.) A Nádor utcában egy 62 éves kiszolgált huszár a napokban, torokt megmetszvé, magát meggyilkolta.

** (Haraszti-égés.) Zarándmege alsó részén, a lunkai és n.-halmágyi uradalmakhoz tartozó több helységben 70,000 holdnyi kiterjedésű erdőségek nagyrészt közelebbi october 15-től november 15-ig füstöllekek fedék, a levegő égés a különben erdőtlen vidékrészenek is érezhetőleg füstszagu vala, az erdőségekben csoportosan és akadály nélkül terjedő harasztégések miatt. Ez égés az erdő fűt is megerperzelvén, tetemes kárt okoz.

Mi újság?

** (B. Soksevitcs horvátországi bán,) Bécsebe érkezett. Rebesgetik, hogy Bécsbe történt hivátása kiválól a horvát országyűlés esetleges egybehivatására vonatkoznak. A határvidek ügyeinek rendezése a báró fejővetelének szintén egyik okát képezte.

** (Az irói segélyegylet javára rendezett sorsjáték főnyereményét) a 12,000 forint értékű ezüst asztali készletet nem Barna, hanem hevesmegyei P. Fegyvernek lakó, Kormos Ida kisasszony nyerte meg, ki a szerencsés sorsjegyet az első magyar bizt. társaság egri ügynöke s tudakozó-intézet tulajdonosa Gosztzy Józsefnél vásárolta.

** (Néváltatás.) Felsőbb engedély folytán Luskander Alajos aradi elemi főtanodai tanító „Losonczy”-ra, — Fischer Mór tiszaföldvári illetőségű jogász „Erdélyi”-re változtatták vezetékneveiket.

** (Hunyadmegye törvényeséki elnöke) kiról a „Korunk” írta, hogy nyom nélkül eltűnt, nem kevesebb, mint 40,000 ft deficitet hagyott hátra.

** (Nagy Lajos bankócsináló kiszolgáltatását) s magyar törvények szerinti elítéltetését a m. u. kanczellária határozattan követeli, s így törvénykezésünk függetlenségét ez illetékességi kérdésben fenntartani törekszik.

** (A családott rab.) Pálka János hlubokai földmivelő, ki mint Hurbán ellenese a mult hóban Hlubokára kiküldött katonai bizottság ítélete folytán nov. 23-ka óta Pozsonyban ült a börtömben, legfelső kegyelmi rendelt folytán dec. 20-án szabadon bocsátatván, első gondja volt kérdezni: „Kieresztették-e Hurbánt is, vagy azt még itt marasztlják?” Azt hitte, hogy vele együtt őt is elzárták.

** (Azon diszponibilis hivatalnokok) számára, akiknek kegyelmi evük f. hó 31-ével lejárna, dijaikkal 1863 január óra kifuzetését is engedményezték. E kedvezmény 1863 jul. 1-ig terjesztettek ki.

** (Ének és zenekar) van alakulóban a szatmári iparosok között, Barabás Ignác ottani ref. ta. odai énektaár vezetése alatt, a ki az oda való gymnasiumi dalárdát is alakította.

** (A katonások aluli fölmentés válságdíját,) királyi rendelet szerint, az illető hatóságok csak azon napig fogadják el, mely előre kitűzött napon a felszólalási bizottságny ujonczozási eljárását megkezdte. Az ezen napig le nem fizetett válságdíjak később minden hatóság által vissza fog-nak utasitanni.

Egyveleg.

— (A párisi új építkezések.) Angol lapok írják, hogy a ki a mai Páris utcáin sétálgat, igen tanulságos észrevételeket tehet. A ki jókor reggel megy ki, az utcáon egyebet nem lát munkásoknál és katonáknál. A munkások majd mind az építés mesterségéhez tartoznak; a roppant számú katonaság pedig azt mutatja, hogy oly városban vagyunk, mely katonai uralom alatt áll. A ki szereti a régi, jellemzetes épületeket, vagy a ki historiallag nevezetes helyeket keres, csakhamar meggyőződik, hogy nagyban megváltozott itt a világ. A hol az ember azelőtt az egyes kanyargós utcákban sokszor zavarba jött s egyik-másik házba majdnem belebotlott, ott most széles utcák vonulnak el, nagy épületekkel beszevege, melyeket első pillantra palotáknak néznénk, de melyek mindannyian egy kaptára vannak verve, hogy minden festőiséget nélkülöznek. Napoleon császár ezen rendezés nemcsak Párisra terjed ki. Azt írják, hogy Bordeaux, Lyon s Franciaország több uagy városa is rendkívül gyorsan változik át, sőt Algir városa is (Afrikában) több millióra kerülő költséggel szépítették. Az algiri helytartó palotáját ritka pompával építik fel, s azt mondják, e palotának ha felépül, alig lesz párja az európai uralkodók lakái között.

— (Richard abbénak vetélytársa) akadt Henoch bécsi mérnökben, kit az ottani lapok „forrástalálónak” neveznek. Henoch már több viz-szűk vidéken nagy sikerrel tett ásatásokat, s kész ott, hová meghívják, saját költségén tétetni a kutatást s csak azon kutakért követelni a díjat, melyek a kívánt eredményt mutatják fel. Ez valóban a legjobb mód arra nézve, hogy a forrásfelfedezés tudományá iránt bizalom keltessék s a viz-szűk vidékek kísérletet tétethessenek. Kísérleteinek eddigi eredményei elég bizottságot nyujtanak arra nézve, hogy mindenütt, hol az ásatást megkezdte, sikert fog aratni.

** (A temetésnél szükséges nagy elővígyázatra) óvó például szolgál egy szegény rókusi asszony, ki Szegeden 36 óráig volt kittertve, s midőn a kórházba bonczolás végett vitték, a mint az illetők a mütéthez akartak fogni, az asszony felébredt. Tehát 36 óráig a halállal azonos alétságra volt.

— (Egy szépmennyű ifju halála.) Marmaros-Szigetről dec. 20-rol tudósítanak, hogy az ottani főiskola egy nagyreményű növendékének, Novák Sándornak halála általános szomorúságot okoz. A boldogult még csak 17 éves óra s szüleinek, tanítóinak büszkesége, társainak kedvelt, szeretett barátja. Különösen dícsérik az ifju határozott költői hajlamait s a szigeti tanuló ifjuság meghalt társuk hátra maradt költői kísérleteit ösze is akarja gyűjteni. Meghalt dec. 15-én Urmezón szülei karjai között. Tanulótársai M. Szigetről az 5 órányira eső faluban nagy számmal jelentek meg temetésén, mely igen ünnepléses és megható vala. Az osztály, melyhez a boldogult tartozott, fiákyakkal kísérelte ki az örök nyugalom helyére. Három vallásfelekezet papjai jelentek meg a gyászszertartáson, s a tanári kar s tanulósg nevében m.-szigeti tanár Fejér Bertalan ur bucsuzott el az elhunyttól. Békélebegien sírja felett!

— Vasmegegyéből, Ostfi-Asszonyfáról dec. 15-eről írják: Újság nálunk a himlő, vagy mint népünk mondja, a escés. Hét évvel ezelőtt legalább 60 ember lett áldozata nálunk enyavályának. Most ujra kitűött; öregét, apraját, férfit vagy nőt egyformán éri, akár van beoltva, akár nincs. — Osság: hogy a marhavész még mindig dühöng. Néha elhallgat, majd ismét megújul. Elhullott tán már 90 darab. Azzal mindenestre csitítottuk a veszedelmet, hogy már augusztus elején minden marhánkat itthonn fogtuk. Elszigeteltük. Minden közlekedést megszüntettünk. És csak ez is az egyetlen szer. Minden gyógyszer csak árnyéka a gyökeres kurának; egyetlen szer az elszigeteltség. Ezt tapasztalásból mondhatjuk. O — i.

** (A babonáskodásnak két példája.) A „Gyóri Közlöny” az alsóbb nép-osztály babonáságának két szomorú példáját említi. Bőres helységében marhavész dühöngvén, többek közt egy szegény parasztnak kedves tehene is áldozatul esett, egy babonás asszony szenesvízzel tón rajta kísérletet, az összegyülekezett kíváncsi tömegnek megmutatandó, miszerint a tehén nem oly betegségből veszett el, mi ragályos; átszellemlütt arczzal elkezdte jóslatát mondani, hogy ha a szén a víz fenekére ül, a tehénre egy rozsakaró rá nézett s szemével megverte; ha pedig a víz felületén marad, akkor igaz a betegség. Képzelhetni a tömeg várakozását! dictum, factum, a szén leülepedett, s erős a hiedelem, miszerint a marha megveretett szemmel, s a vész nem ragályos. Ez tény, és ezért a hatóság minden intézkedése hajtóörést szenved. A másik eset következő: Győr-Szigetben ismeretes volt egy asztalos ember, ki a babonáskodást régóta üz, míg végre csalási tetten kapták s jelenleg a megyei börtömben ül, honnan nem egy könnyen tudja magát kibabonázni. Ez a jó madár mindenféle olcsó szert öszevásárolt s méregdrágán adta patiensének. Ő nem itterít nézte a betegnek, hanem egy üvegcsébe borszeszt öntött s a beteg kezébe adta, s a feltűnt változából jóslta a betegség fokoztat, veszőlyességét, természetesen ahol jól megfüzettek, annyira elkanyarította a betegség minőségét, hogy csupa hallattára is betegebb lett a tán különben képezhető patiens. Egy hideglőlesnek oly valami szert adott, mitől az oly rosszul lett, hogy a gyorsan használt orvosi segély is majd későn érkezett, az orvos fürkésztvén a hirtelen rosszullét indokát, rájött a veszedelmes csalásra.

** (Az északi-fény hatása.) A drezdai királyi távirtdában e hó 14-én esti 10 órákor az északi-fény villanyfolyamainak ereje a közlekedést megszakasztotta. E hatás éjjel után két óráig tartott. Lipcsében és Berlinben a távirtda szdronyokon hasonlóan katasztaltak.

** (Attila zenéje.) Dobsa Lajos „Attila” című új drámájához a szük-séges zenerészt Bakody Lajos tehetséges zongoraművész fogja készíteni.

— (Farini, az új olasz miniszterelnök,) oly férfiu, kinek neve az utóbbi években az olasz mozgalomban gyakrabban szerepelt. Miután 1822 oct. 22-én Russiban, az Egyházi államban született, most legjobb férfiorát éri, s eredetileg orvos volt. Fiatal korában politikai mozgalombakba keveredvén, menekülnie kellett, s csak akkor tért vissza hazájába, midőn IX. Pius pápa trónra lépett. Ekkor mint az egészségügy és a börtönök főfelügyelője alkalmaztatott a római miniszteriumnál s Rossival együtt a növekvő forradalmi törekvéseket igyekezett féken tartani. Midőn Rossit meggyilkolták, elhagyta Rómát, a csak akkor tért ismét vissza, midőn a francziák vonultak be. De a most lábkapott kormányrendszert nagyon szabadulvétel találta őt; száműzetett s Piemontba menekült. Itt több történelmi és politikai munkája által tűntette ki magát, 1851-ben közoktatási miniszter lett s később az egészségügyi hatóságba lépett. Az 1859-évi háboru elején mint sardiniai felhatalmazott Parmába és Modenába ment, hol a lakosság diktatórra kiáltotta ki; s a hercezségek annexióját ügyes kézzel innen intézte. Később helytartó lett a Romagában s Garibaldi szerencsés expedíciója után első helytartó Nápolyban. Itt azonban nem sikerült, népszerűvé lennie, kénytelen volt Turinba visszatérni. Az utolsó Cavourféle - miniszteriumban (1860. julius), a belügyi tárcazt vette át, s Cavour halála után (1861 június) Minghetti kezébe adta át. A legujabb olasz miniszteriumban, Farini vette át a miniszterelnökséget, és Pasolini külügyi tárcazt.

+ (Az „Isten” szó künőnféle nyelvében.) Egy német tudós megjegyzi, hogy az Isten neve minden nyelvben négy betűből áll, kivéve az angolt, hol csak háromból áll: God (és kivéve a magyart is, hol öt betűből áll: Isten). A tudós doctor ur ez állítás bebizonyítására számos példát hoz fel; nevezetesen: Isten sziria nyelven Adad, perzasul Syra, zsidóul Adon, törökül Abdü, arabul Alla, görögül Teos, tatáruul Idga, tótul Boog vagy Boog, olaszul Idio, spanyolul Dios, francziául Dieu, latinul Deus, ind. nyelven Esgi vagy Zeni, egyiptomin Auma vagy Zent, németül Gott, japánul Zoin, perui nyelven Lain, oláhul Zeul, etruskul Khur, tyrheni nyelven Eher, ir nyelven Dich, horvátul Boeg, a mágusoknál Oese, s a déli sark lakóinál Fosza. — Jellemző a nagyon tudós doktor ur bölcseségét, hogy a magyar nyelv létezéséről mitsem tud; különben, mint kivétel, a magyar „Isten”-t is megemlítette volna.

Nemzeti színházi napló.

Péntek, dec. 19. „A velencei kalmár.” Dráma 4 felv. Shakespeare-től. Fordította Tóth József.

Szombat, dec. 20. „Ernáni.” Opera 3 felv. Zenéjét írta Verdi. Marchetti E. első fellépte. A vendég művész fölléptét már kétszer hirdették s kétszer halasztották el annak betegsége miatt. A rekedtség utónomával azonban ma mégis föllépett, s hangja itt-ott ma is fátýolozott volt. A többi szereplő közül Voggenreiber Vilma, Bignio igen szépen énekeltek. Köszegi s a kar szintén dícséretet érdemel.

Vasárnap, dec. 21. „A rab.” Népszínmű 3 felv. Szigligeti-től. Hétfőtől kezdve csütörtökig dec. 25-ig bezárólag, az ünnep miatt nem tartottak előadást.

Budai népszínház.

Dec. 19. „Caesario” Vigj. 4. felv.

Dec. 20. „Villám Bandi.” Népszínmű 3 felv. E pályázó darabot másodszor új átdolgozással adták, nem nagy közönség előtt.

Dec. 21. „Molnár és gyermeke.” Dráma 5 felv. Irta Raupach. E régi

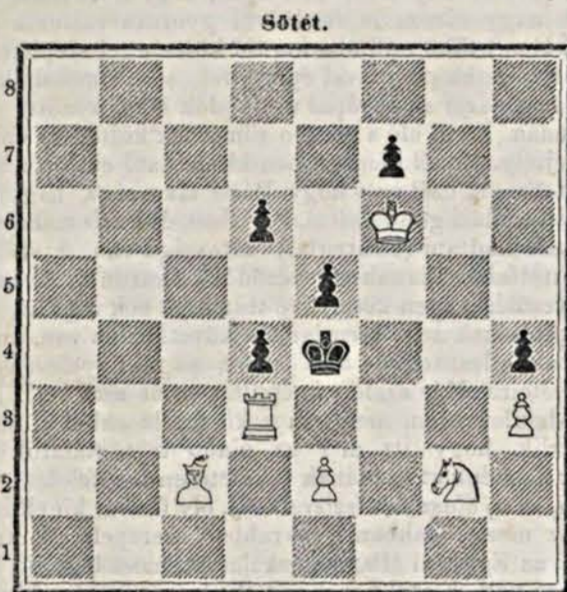
darab igen rossz magyarsággal van fordítva, de a halottak napja alkalomszerűleg karácsony-éjre van változtatva. Az előadásban Szépné, Takács és Bényei tüntek ki. A színház egészen megtelt.

Dec. 22. „Akademia“ a budai szegények javára. A közreműködők közt Balázs-Bognár Vilma leginkább kitüntette magát, ki szép népdalait a legnagyobb kedvességgel énekelte. Székely Imre mesteri zongorajátéka szintén nagy elismerésben részesült. Rendkívüli ügyetlenségeket követtek el azonban a függöny fölhúzás és leboacsítás körüli egyének; azért e körül nagyobb felügyelet ajánlható.

Az ünnepek s a megelőző napokon a színház zárva volt.

SAKKJÁTÉK.

157-ik sz. feladvány. — Báró Meszéna Istvántól (Nagyváradon).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond

34 ik számú játszma (Olasz megnyitás).

RÉCSI E. tanár és WEISZ J. A. tanár között Pesten, 1862. október 8-án.

Világos (Récsi).	Sötét (Weisz).	Világos (Récsi).	Sötét (Weisz).
1) e2 - e4	e7 - e5	15) Vd1 - d3	h4 - h3
2) Hg1 - f3	Hb8 - c6	16) Hb1 - d2	h3 - g2
3) Ff1 - c4	Ff8 - c5	17) Kg1 - g2	Hf6 - h5
4) 0 - 0	Hg8 - f6	18) Kg2 - h1	Kg8 - h8
5) d2 - d3	d7 - d6	19) Bf1 - g1	Hh5 - f4
6) c2 - c3	0 - 0	20) Vd3 - f1	Fg4 - h3
7) b2 - b4	Fc5 - b6	21) Vf1 - a6	Bf8 - g8
8) Fc1 - g5	h7 - h6	22) Fb3 - f7	Fh3 - g2
9) Fg5 - h4	Fc8 - e6	23) Bg1 - g2	Bg8 - g2
10) Fc4 - b3	a7 - a6	24) Hd2 - c4	Bg2 - f2
11) d3 - d4	g7 - g5	25) Ba1 - g1	Bf2 - f3
12) d4 - d5	Fc6 - g4	26) Bg1 - g8	Vd8 - g8
13) d5 - c6	g5 - h4	27) Ff7 - g8	Bf3 - f1
14) c6 - g7	Ba8 - b8		

A 152-dik számú feladvány megfejtése. (Healey Franktól Londonban.)

Világos.	Sötét.
1) Hg5 - e6	f7 - e6
2) Fb2 - e5	d6 - e5
3) Ve3 - c5	tetszés szerint.
4) Vc5 - f8	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Andráshidán: Lukács Károly. — Parabutyban: Rothfeld József. — Kassán: Skvór Antal. — Gyepesen: Kun Sándor. — Török-Sz.-Miklóson: Frankl A. — Óreglakról: N. N. — Kővágó-Órsön: Gold Samu. — N.-Váradon: B. Meszéna I. — Kis-Kürtösön: Csemiczky Károly. — B.-Csabán: Vidovszky János. — Bajmokon: Weisz Fülöp. — Tiszatorjánban: Nyilas Alajos. — Derecskén: Krenosz Rudolf. — Pesten: Cselkó György.

Szerkesztői mondanivaló.

- 6332. O - - - fa. A levelet külön cikknek szántuk a jövő évfolyamba.
- 6333. Karácsony éjtelén. Post festa.
- 6334. Nagy-Rhéde. H. I. Köszönjük a jókívánatokat. Az 1000 frankot, azaz: az első francia republika idejéből való 1000 frankos „assignat“ ot vettük s átszolgáltattuk a n. Muzéumnak. Igen becses historiai emlék.
- 6335. Makó. Gy. I. Szíves jó kívánatait hasonlókkal viszonzozzuk. Adja az ég, hogy tíz év múlva ismét gratulálhassunk egymásnak.
- 6336. Körlevél-faja. K. B. Lapunk 50-ik száma eddig meghozta oda is a kívánt felvilágosítást.
- 6337. Bodó Ferencz. Jelenleg nem adható. Roszra magyarul.
- 6338. A hazatérő bűnhődése. Szeretnők tudni, hol látott ön egyet így bűnhődni? Nagyon merész képzelődés és valótlanosság — a költészet külső kellekéről nem is szólván.
- 6339. Harsány. O. M. Köszönet a — bár elkésett feckeért.
- 6340. Debreczen. A tudósítás első és forrása, fájdalom, itt marad főnkönben. A többire — mihelyt alkalmas percünk s az illető kellekek meglesznek, magánuton.

6341. Orosz. K. K. Ohajtjuk, hogy szíves hajlandóságát továbbra is megtartsa ön számunkra. A névjegyzék közlése iránti kívánatát mi is szeretnők teljesíteni, s reméljük, hogy, amiből ez óriási munka, nem lesz lehetetlen. Szíves üdvözlötünket!

6342. Cseri. Br. A. A tény állásáról eddig tudósítva van ön az illető pénztárnok ur utján. A pénz megérkezett s az idei folyamra elkészvén, a jövő évfolyamra lón beírva.

6343. B.-Gyarmat. P. I. Megérkezett. Köszönet.

6344. Debreczen. T. L. A csomagot vettük. Hogy ön szíves jó kívánata teljesüljön, arra nézve önnek is hatalmas eszközök vannak keze ügyében. Kérjük, indítsa meg azokat.

6345. Borostyánkő. G. J. Fogadja ön meleg köszönetünket. A tallérok — igazán ritka madarak, de azoknál kedvesebb ön szíves hajlandósága, melyet, kérünk, tartson meg ön továbbra is. A baszélyre a jövő évfolyamban reménylünk tért nyerni.

6346. A. ad. F. K. Ismét ljük mi is, hogy: „Mindenek elmúlnak, csak az erkölcs ér maga tulkort!“ Ugy legyen ezután is.

6347. Szakal. M. M. Ily lelkes magyar embereknek hosszú, boldog életet kívánunk.

6348. Debreczen. R. S. Éljen a ven T-szky! a kiben sohasem usalatoztunk. Az ég tegye boldoggá hozzá csatlakozott többi társait is.

6349. Több kedves levél írott kérjük, bocsásanak meg, hogy válaszukat a jövő évre halasztjuk. Addig is kívánjuk, örömet hozza virradjon rájuk az új év reggele. Viszonttalálkozásig!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Izrael. napt.	☉ Nap-kelet	☾ Nap-nyug.	☾ Hold-kelet	☾ Hold-nyug.
December—Január		Dec. (6)	Teb.	6. p.	o. p.	6. p.	6. p.
28 Vasár.	E. Apró sz.	E. Árpád	16 E 3 Adv.	6 Árp	7 50	4 13	11 21
29 Hétfő.	Tamás püsp.	Zorém	17 Dániel	7 Zor	7 50	4 15	11 57
30 Kedd	Dávid király	Dávid	18 Sebestyén	8 Dáv	7 50	4 16	12 24
31 Szer.	Szilvesztör p.	Hadar	19 Kant. B.	9 Had	7 50	4 17	12 55
1 Csüt.	Uj év k. kar.	Uj év n.	20 Dec. 1862	10 Teb	7 50	4 17	1 33
2 Péntek	Ábel.	Ábel Bel	21 Juliánna	11	7 50	4 18	2 16
3 Szomb.	Genováva sz	Dániel	22 Anastasia	12 Sab	7 50	4 19	3 6

Holdnegyed: ☾ Első negyed 28-án, 1 óra 1 percz reggel.

TARTALOM.

Fáncsy Lajos (arckép) — Erdőben. Dalmady Gy. — Népdalok. Dényi G. — Sylvester-éj utolsó perce. Jókai M. — Mátyás királyról (vége). — Csicsvai vár (képpel). Zombory G. — Légelhajzás s Regenti legutóbbi légutazása (képpel). Cs. — Apró szentek napja. K. E. — Biztos szer a marhavész ellen. Dr. Sikor. — Versek és számok. Sebestyén Gábor. — Tarház: Az év végén. Pákh Albert. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Egyveleg — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

A Vasárnapi Ujság tizedik évfolyama!

A szerkesztő jutaloméve szerződésileg biztosítva. Szébb papiros, megnagyobbított alak, csinosabb kiállítás, áremelés nélkül.

Előfizetési fölhívás.

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK
1863-dik évi folyamára.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:
A Vasárn. Ujság és Pol. Ujdonságok együtt egész évre (jan.—dec.) 10 ft.
Fél évre, azaz: január—június 5 „
Csupán Vasárnapi Ujság egész évre (január—december) 6 „
Félévre, azaz: január—június 3 „
Csupán Politikai Ujdonságok egész évre (január—december) 3 „
Félévre azaz: január—június 3 „

Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzes evelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala
(Post, egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)